



Adviesrapport
Accreditatie HBO bachelor opleiding
2e Graads Lerarenopleiding
voltijd, deeltijd, dual

Hogeschool Hanzesteden

Adviesrapport
Accreditatie HBO bachelor opleiding
2e Graads Lerarenopleiding
voltijd, deeltijd, dual

Hogeschool Hanzesteden

Hobéon® Certificering BV

Datum: december 2005

Auditteam:

W.L.M. Blomen

Drs. G.W.M.C. Broers

J.B. van Haastregt

P.H.L. Hermans

Drs. W. Jellema

Drs. R.M. Visscher

Prof. dr. M.J. de Vries

Ir. E. ter Wee

Prof. dr G.J. Westhoff

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	2
1.1.	Functie van het rapport	2
1.2.	Bereik van de beoordeling	2
1.3.	Aanpak	2
1.3.1.	Beoordelingsprocedure en werkwijze	2
1.3.2.	Beslisregels	4
1.3.3.	Auditteam	5
1.3.4.	Deelnemers visitatie	6
1.3.5.	Programma visitatie	6
1.3.6.	Enkele karakteristieken van de 2e Graads Lerarenopleiding van de Hogeschool Hanzesteden	7
2.	BEVINDINGEN EN BEOORDELING	8
	Onderwerp 1: Doelstellingen Opleiding	8
	Facet 1.1. Domeinspecifieke Eisen	8
	Facet 1.2. Niveau Bachelor	12
	Facet 1.3. Oriëntatie HBO	14
	Onderwerp 2: Programma	17
	Facet 2.1. Eisen HBO	17
	Facet 2.2. Relatie tussen Doelstellingen en Inhoud Programma	20
	Facet 2.3. Samenhang Programma	23
	Facet 2.4. Studielast	25
	Facet 2.5. Instroom	27
	Facet 2.6. Duur	30
	Facet 2.7. Afstemming tussen Vormgeving en Inhoud	31
	Facet 2.8. Beoordeling en Toetsing	34
	Onderwerp 3: Inzet van Personeel	37
	Facet 3.1. Eisen HBO	37
	Facet 3.2. Kwantiteit Personeel	39
	Facet 3.3. Kwaliteit Personeel	40
	Onderwerp 4: Voorzieningen	42
	Facet 4.1. Materiële Voorzieningen	42
	Facet 4.2. Studiebegeleiding	43
	Onderwerp 5: Interne Kwaliteitszorg	45
	Facet 5.1. Evaluatie Resultaten	45
	Facet 5.2. Maatregelen tot Verbetering	48
	Facet 5.3. Betrekken van Medewerkers, Studenten, Alumni en Beroepenveld	49
	Onderwerp 6: Resultaten	51
	Facet 6.1. Gerealiseerd Niveau	51
	Facet 6.2. Onderwijsrendement	53
3.	SAMENVATTEND OORDEEL	57
3.1.	Oordeelschema HBO bachelor 2e Graads Lerarenopleiding	57
3.2.	Integraal oordeel/ advies aan NVAO	58

Bijlage I: Curricula Vitae auditoren en onafhankelijkheidsverklaringen auditoren.

Bijlage II: Programma visitatie 7 en 12 oktober 2005.

1. INLEIDING

1.1. Functie van het rapport

Het onderhavige rapport bevat het advies aan de NVAO dat door Hobéon Certificering als Visiterende Beoordelende Instantie is opgesteld ten behoeve van de accreditatie van de in paragraaf 1.2 genoemde HBO bachelor opleiding.

1.2. Bereik van de beoordeling

1.2.1. Het onderhavige rapport heeft betrekking op de 2e Graads Lerarenopleiding welke wordt uitgevoerd in voltijd, deeltijd en duaal door de Hogeschool Hanzesteden. Het betreft de volgende geclusterde opleidingen:

Cluster alfa:	Engels, Duits, Frans;
Cluster bèta:	Scheikunde, Wiskunde, Techniek, Biologie;
Cluster gamma:	Geschiedenis, Aardrijkskunde, Economie, Beeldende vorming, Verzorging/gezondheidskunde, Verzorging/Huishoudkunde, Maatschappijleer.

1.2.2. De basis voor het onderzoek van Hobéon Certificering werd gevormd door de Management Review van de 2e Graads Lerarenopleiding voltijd, deeltijd en duaal.

1.3. Aanpak

1.3.1. Beoordelingsprocedure en werkwijze

Bij de beoordeling van de betreffende opleidingsvariant is uitgegaan van het door de NVAO vastgestelde "Accreditatiekader bestaande opleidingen hoger onderwijs". Daarin staan de onderwerpen en facetten vermeld waarop een VBI zich bij de beoordeling van een opleiding moet richten. Voorts zijn daarin opgenomen de criteria aan de hand waarvan een VBI moet bepalen of de basiskwaliteit van die opleiding als voldoende kan worden beoordeeld. Voorafgaand aan het accreditatieonderzoek heeft Hobéon Certificering de opleiding voorbereid op de audit door een inhoudelijke toelichting te geven op het NVAO-Accreditatiekader. Met betrekking tot het specifieke referentiekader van de betreffende opleidingsvarianten geldt het volgende:

- De 2e Graads Lerarenopleiding heeft zich voor wat betreft beroepsprofiel, opleidingscompetenties en doelstelling tenminste gebaseerd op het landelijk beroepsprofiel en de opleidingscompetenties (zie onder facet 1.1.: "Domeinspecifieke Eisen").
- Het auditteam heeft dit opleidings specifieke referentiekader beoordeeld en vastgesteld dat het in voldoende mate gespecificeerd is en passend is voor een 2e Graads Lerarenopleiding op HBO-niveau. Het auditteam heeft dit kader in zijn beoordeling betrokken. Zie voorts onder facet 1.1.

De beoordelingsprocedure van Hobéon Certificering kent twee hoofdmomenten:

Documentanalyse

Het gaat hier om een analyse en beoordeling van (i) de door de 2e Graads Lerarenopleiding aangeleverde Management Review met betrekking tot de voltijd-, deeltijd- en duale 2e Graads Lerarenopleiding, (ii) de in het kader van de interne sturingscyclus opgeleverde managementrapportages en (iii) de onderliggende documentatie die o.a. betrekking had op: verschillende managementrapportages, het opleidingsconcept 2^e graads, studiegids, nota kwaliteitszorg, klachtenregeling, scholingsbeleid, toetskader.

Op basis van de door de 2e Graads Lerarenopleiding van de Hogeschool Hanzesteden geleverde documentatie, heeft het auditteam zich een beeld kunnen vormen van de primaire en secundaire processen van de 2e Graads Lerarenopleiding. Het auditteam heeft dit beeld getoetst aan zaken als: ambitieniveau, toekomstgerichtheid, innovatief vermogen, kwaliteitsbewaking via interne en externe evaluatie, arbeidsmarktrelevantie, resultaatgerichtheid, continuïteit, studenten- en docentenbelangen.

Audit

De audit was gericht op een actieve 'controle' door middel van een visitatie¹, uitgevoerd door een auditteam waarvan deel uitmaakten externe onafhankelijke deskundigen op het gebied van 2e Graads Lerarenopleidingen, één student, één lead auditor, twee auditoren 'onderwijs' en twee secretarissen.

Onder 'controle' moet hier worden verstaan, dat het auditteam op verschillende niveaus (management, coördinatie, examencommissie, docenten, studenten, staf) heeft getoetst (i) of de in de documentatie beschreven beleidsvoornemens en de daaraan gerelateerde uitvoeringsprocessen zijn geïmplementeerd en (ii) of de overige in de documentatie vervatte informatie verifieerbaar is.

Deze verificatie door het auditteam geschiedde enerzijds door, zoals hierboven reeds is aangegeven, hetzelfde onderwerp meerdere malen en met verschillende geleidingen te bespreken en anderzijds aan de hand van additionele (tijdens de visitatie verstrekte) documentatie en, daar waar het de huisvesting en materiële voorzieningen betreft, door eigen waarneming.

Voorafgaand aan de visitatie (zie hieronder) werd het management van de 2e Graads Lerarenopleiding op de hoogte gesteld van de voorlopige bevindingen van het auditteam op basis van zijn documentanalyse.

Daarnaast heeft het auditteam tijdens en/of voorafgaand inzage gehad in documentatie op de volgende terreinen:

- overzicht van de samenstelling van de gremia uit het werkveld waarmee de opleiding overleg voert;
- nota kwaliteitszorg;
- verslagen beroepenveldcommissie;
- kengetallen 2e Graads Lerarenopleiding;
- student tevredenheidsonderzoek;
- persoonlijk ontwikkelingsplan;
- de 'eindproducten' van studenten.

Aldus had het auditteam voldoende instrumenten om zich op gedetailleerd niveau op de hoogte te stellen van inhoud, opzet, uitvoering en resultaten van het opleidingsprogramma en van de daarmee samenhangende personele, organisatorische en materiële voorzieningen.

¹ Visitatie heeft op 7 en 12 oktober 2005 plaatsgevonden.

Het auditteam heeft op deze wijze alle in het NVAO-Accreditatiekader vermelde facetten beoordeeld, op basis waarvan een samenvattend oordeel per onderwerp werd gegeven. Een en ander werd vastgelegd in een conceptrapport dat aan de opleiding(-en) werd voorgelegd voor een toets op eventuele feitelijke onjuistheden.

Het voorliggend rapport is de weergave van het oordeel van het auditteam met daarbij de gronden waarop dat oordeel is gebaseerd.

1.3.2. Beslisregels

Met als uitgangspunt de *Beslisregels Accreditatie* zoals vastgelegd in het NVAO-Accreditatiekader² heeft Hobéon Certificering de volgende beslisregels toegepast.

- A. De scores op de per onderwerp gerubriceerde facetten leiden tot een score op het betreffende onderwerp en wel volgens de regels onder C.
- B. Binnen de beoordeling van een facet is er ruimte voor een eigen afweging van het auditteam:
 - uitvoering/praktijk weegt zwaarder dan beleid/theorie; (beter een goed functionerende regeling die slecht is opgeschreven dan omgekeerd);
 - primaire processen wegen zwaarder dan secundaire.
- C. Van facetten naar onderwerp. Hier geldt het volgende:
 - een onderwerp krijgt de score 'voldoende' indien alle facetten tenminste 'voldoende' hebben gescoord of indien één facet 'onvoldoende' en de overige tenminste 'voldoende' hebben gescoord, mits er een acceptabel verbeterplan beschikbaar is voor het facet met de score 'onvoldoende';
 - een onderwerp krijgt de score 'onvoldoende' indien één facet 'onvoldoende' heeft gescoord en er geen acceptabel verbeterplan voor dit facet beschikbaar is;
 - een onderwerp krijgt de score 'onvoldoende' indien meer dan één facet 'onvoldoende' heeft gescoord, ongeacht of er voor die facetten acceptabele verbeterplannen zijn.
- D. Indien voor een onderwerp een hogere score dan 'voldoende' gerechtvaardigd is, dan wordt dat met inachtneming van de regels onder E, als 'extra aantekening' vermeld.
- E. Met betrekking tot de 'extra aantekening' geldt het volgende:
 - een onderwerp krijgt de extra aantekening 'goed' indien alle facetten van dat onderwerp 'goed' hebben gescoord of indien één facet 'voldoende' en de overige facetten 'goed' of 'excellent' hebben gescoord;³
 - een onderwerp krijgt de extra aantekening 'excellent' als alle facetten van dat onderwerp 'excellent' hebben gescoord of indien één facet 'goed' en de overige facetten 'excellent' hebben gescoord;
 - een onderwerp krijgt geen extra aantekening indien één van de facetten van dat onderwerp 'onvoldoende' heeft gescoord.

² Volgens de NVAO-*Beslisregels Accreditatie* kan een Onderwerp uitsluitend 'onvoldoende' of 'voldoende' scoren; een Facet kan volgens diezelfde regels 'onvoldoende', 'voldoende', 'goed' of 'excellent' scoren.

³ In het NVAO-Accreditatiekader worden bij Onderwerp 2 ("Programma") acht Facetten onderscheiden. Eén van die Facetten (Facet 2.6.) betreft de duur van de opleiding. Het daarbij behorende criterium (240 ECTS) is evenwel geen (kwaliteits)criterium, maar een formele vereiste waaraan het programma van een opleiding a priori moet voldoen, wil die opleiding überhaupt in aanmerking kunnen komen voor een HBO Bachelor accreditatieonderzoek. 'Duur' is dus van een andere orde dan -bijvoorbeeld- 'Rendement' of 'Kwaliteit Personeel'. Bij de beslissing of het Onderwerp "Programma" een extra aantekening 'goed' dan wel 'excellent' verdient, wordt het Facet 'Duur' dan ook buiten beschouwing gelaten.

1.3.3. Auditteam

Het auditteam was als volgt samengesteld:

Voorzitter:	W.L.M. Blomen
Werkvelddeskundigen:	P.H.L. Hermans Prof. Dr. M.J. de Vries Prof. Dr. G.J. Westhoff
Onderwijsdeskundigen:	Ir. E. ter Wee Drs. W. Jellema
Studentauditor:	J.B. van Haastregt
Secretaris:	Drs. R.M. Visscher Drs. G.W.M.C. Broers

Bij het samenstellen van het auditteam heeft Hobéon Certificering er zorg voor gedragen, dat de voor de beoordeling van de 2e Graads Lerarenopleiding noodzakelijke expertise aanwezig was tijdens de audits. Expertise met betrekking tot de onderwijskundige aspecten (i.c. het primaire proces, de ondersteunende processen en de organisatorische context) en expertise met betrekking tot de inhoudelijke aspecten (i.c. het programma in relatie tot het specifieke domein).

De audit heeft plaatsgevonden onder leiding van de heer W.L.M. Blomen. Hij is directeur van Hobéon Certificering en is inmiddels een groot aantal jaren werkzaam binnen het hoger onderwijs waardoor hij beschikt over kennis van en inzicht in zowel onderwijsprocessen als onderwijsproducten. De afgelopen twee jaar heeft hij als (*lead*)auditor deelgenomen aan verschillende audits t.b.v. accreditatie bij zowel aangewezen als bekostigde instellingen.

De werkvelddeskundigen, de heren Hermans (?-opleidingen), De Vries (β-opleidingen) en Westhoff (α-opleidingen) hebben zich in hun beoordeling met name gericht op de kwaliteit, actualiteit en relevantie van (i) het richtinggevend domeinspecifieke kader, (ii) de eindkwalificaties, (iii) de programma-inhoud en (iv) de interactie tussen opleiding en werkveld. Bovendien hebben zij de kwaliteit van het personeel en het gerealiseerde niveau beoordeeld.

De werkvelddeskundigen hebben op grond van hun ervaring en positie in het werkveld een goed zicht op de eisen die vanuit de verschillende deelgebieden in het werkveld gesteld worden aan professionals afgestudeerd van een hbo-opleiding op het terrein van 2e Graads Lerarenopleiding.

De heer Hermans is na afronding van zijn opleiding aan de Akademie voor Beeldende Vorming in Amersfoort in 1976 in dienst getreden bij het Cito, het Instituut voor Toetsontwikkeling. Hier heeft hij zich in eerste instantie beziggehouden met het ontwerp en de ontwikkeling van centraal schriftelijke examens in de beeldende vakken Tekenen, Handenarbeid en Textiele Werkvormen voor Mavo, Havo en VWO. Internationaal is de heer Hermans betrokken als consultant voor het *Getty Center for Education in the Arts* in Los Angeles, is hij betrokken geweest in de ontwikkeling van het *Art Education Curriculum* in Rochester NY en is hij *General Secretary of the International Society for Education through Art* (InSEA, een Unesco NGO voor de kunst- en cultuureducatie).

De heer De Vries is natuurkundige. In 1988 is hij gepromoveerd op het onderwerp "Technologie in het Natuurkunde onderwijs". Hij is als docent Natuurkunde en Wiskunde gestart in het voortgezet onderwijs en heeft vervolgens als docent Natuurkunde, Wiskunde en Didactiek aan de Pedagogische Technische Hogeschool (PTH) in Eindhoven gewerkt. Na zijn promotie is de heer De Vries werkzaam geweest als hoofd van de afdeling Technologie Onderwijs aan de PTH. Sinds 1990 is hij hoogleraar op het terrein van Filosofie en Methodologie in Technologie aan de TU Eindhoven.

De heer Westhoff is als hoogleraar didactiek van de moderne talen, in het bijzonder de taalvaardigheid, verbonden aan het IVLOS, Universiteit van Utrecht. In deze functie is hij lid van het onderzoeksinstituut UIL-OTS en lid van de onderzoeksschool ICO (Interuniversitair Centrum voor Onderwijs en Onderzoek), divisie 'Leren en instructie' en coördinator van de themagroep "Domain-related Skills. Het aandachtsveld van de heer Westhoff richt zich op "Instructional Design". Hierbinnen bestudeert hij de mogelijkheden om leerprocessen te sturen door middel van leerinhouden en -taken. Daarnaast is de heer Westhoff directeur van het NaB (Nationaal Bureau voor MVT). Het NaB is ingesteld door het ministerie van OCW en heeft tot taak nationaal het proces van beleidsontwikkeling en -implementatie op het gebied van vreemde-talen-onderwijs te faciliteren en te stimuleren. Tevens is hij medeoprichter en lid van het NOPTO (Nationaal Onderzoeksplatform voor TTO (Tweetalig Onderwijs)). Het NOPTO is een samenwerkingsverband van IVLOS en de vakgroep TTMB (Toegepaste Taalwetenschap, Methodologie en Bedrijfscommunicatie) van de KUN. Doel van deze organisatie is het coördineren en (laten) uitvoeren van het onderzoek op het terrein van TTO.

Mevrouw Ter Wee en de heer Jellema zijn als onderwijsdeskundigen bij de audit betrokken geweest. Mevrouw Ter Wee heeft een opleiding gevolgd aan de Universiteit Wageningen, waar zij naast haar opleiding op het terrein van Veehouderij een aantekening verworven heeft op het terrein van Biologie en Landbouwwetenschappen. Nadat ze als onderzoeker heeft gewerkt voor het Instituut voor Veeteeltkundig Onderzoek in Zeist is mevrouw Ter Wee in 1990 bij de Stoas Hogeschool als docent Veehouderij begonnen bij de lerarenopleiding voor het agrarisch onderwijs. In 1999 is mevrouw Ter Wee in dienst getreden bij Stoas Onderwijs BV in Wageningen als consultant/onderzoeker. In deze functie heeft zij onder andere gewerkt aan de ontwikkeling van algemeen toepasbare assessments voor zij-instromende docenten in het voortgezet onderwijs en de bve-sector. Tevens heeft zij lerarenopleidingen ondersteund bij het beoordelen van zij-instromers, heeft ze onderzoek gedaan naar het functioneren van docenten in het beroepsonderwijs en een audit van een EVC-procedure voor een ROC uitgevoerd.

De heer Jellema is na het behalen van zijn diploma lerarenopleiding Maatschappijleer in 1984 als docent Maatschappijleer aan de slag gegaan in het middelbaar onderwijs. Gelijktijdig is hij begonnen aan zijn doctoraal Sociologie met specialisatie 'onderwijs' aan de RUG. Na afronding van zijn doctoraal is de heer Jellema bij de SLO gestart als onderwijskundige voor het beroepsonderwijs en vervolgens werkzaam geweest als afdelingsmanager voor het Voortgezet Onderwijs en Examendiensten. Vanaf 2004 is hij Innovatiemanager Onderwijs bij de Scholengemeenschap Marianum in Groenlo en Lichtenvoorde.

Mevrouw Van Haastregt is 4^e jaars studente HEBO aan de Haagse Hogeschool. Tevens heeft zij enkele maanden in Groot-Brittannië gestudeerd in het kader van een studentuitwisselingsproject.

De heren Visscher en Broers zijn werkzaam bij Hobéon Certificering en hebben de functie van secretaris inmiddels bij verschillende accreditatietrajecten vervuld.

Voor de curricula vitae verwijzen wij naar bijlage I.

1.3.4. Deelnemers visitatie

Het auditteam heeft tijdens de visitatie gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers vanuit de verschillende geledingen van de opleiding(en): management, coördinatoren, docenten, studenten en staf.

Voor een volledig overzicht van de deelnemers aan de visitatie: zie Bijlage II.

1.3.5. Programma visitatie

Zie Bijlage II.

1.3.6. Enkele karakteristieken van de 2e Graads Lerarenopleiding van de Hogeschool Hanzesteden

In augustus 2000 is de Interim wet 'Zij-instroom leraren primair en voortgezet onderwijs' van kracht geworden. Daarmee is de mogelijkheid geschapen om leraar te worden zonder dat de reguliere lerarenopleiding moet worden gevolgd. Een grote groep studenten in de 2e Graads Lerarenopleiding van de Hogeschool Hanzesteden is zij-instromer. De voorwaarde is dat de potentiële zij-instromer in het beroep beschikt over een getuigschrift hoger onderwijs dat voldoende betekenis heeft in relatie tot de onderwijsactiviteit waarvoor wordt ingestroomd. Verder moet de kandidaat over relevante maatschappelijke of beroepservaring beschikken. Wordt aan deze voorwaarden voldaan, dan vindt een assessment plaats waarin wordt vastgesteld of de kandidaat over voldoende competenties beschikt om direct in het beroep te kunnen starten. Aan het einde van het geschiktheidsonderzoek wordt een advies voor verdere scholing en begeleiding voor een periode van maximaal twee jaar uitgebracht.

Uit de door de onderwijsinstelling ter beschikking gestelde documentatie blijkt het volgende: de 2^e Graads Lerarenopleiding wordt namens de Hogeschool Hanzesteden (hierna: HHS) verzorgd door de Academie voor Pedagogiek en Onderwijs (hierna: APO) van de Saxion Hogescholen. Deze academie kent één opleiding met een eigen CROHO-registratie namelijk de lerarenopleiding voor leraar basisonderwijs (PABO). De HHS draagt zorg voor inschrijving, uitschrijving, diplomering, licentiebeheer, examencommissie en houdt toezicht op de inhoudelijke gang van zaken; het laatste ook ter wille van de kwaliteitsborging. De APO verzorgt het ontwerp en de uitvoering van de opleiding en het kwaliteitsmanagement.

Naast de 2e Graads Lerarenopleiding biedt de Hogeschool Hanzesteden de Hbo-opleidingen Psychologie, Lifestyle Adviseur, Mens en Gezondheid en Bank- en verzekeringen aan. De hogeschool heeft een bestuur, een directeur, een opleidingsmanager per opleiding, een gezamenlijk bedrijfsbureau en een onderwijskundige. Het aanbod van deze lerarenopleidingen bestaat uit: 2^e graads leraar binnen de disciplines: wiskunde, economie, techniek, maatschappijleer, biologie, scheikunde, Engels, Duits, Frans, beeldende kunst, geschiedenis, aardrijkskunde, verzorging/gezondheidskunde, verzorging/huishoudkunde.

De opleiding is gestart in het schooljaar 2000-2001 en is destijds ontwikkeld voor Saxion-studenten die als onderdeel van hun bacheloropleiding een groot deel van een tweede beroepskwalificatie konden behalen.

Drie belangrijke ontwikkelingen hebben consequenties gehad voor de opleiding:

- de doelgroep is ingrijpend veranderd. Steeds meer studenten melden zich in de loop van het schooljaar aan als zij-instromer in het beroep of in de opleiding. Dit vraagt om meer vraaggericht, flexibel en competentiegericht opleiden;
- de contouren worden steeds duidelijker waar een 2e Graads Lerarenopleiding als de voorliggende aan moet voldoen. Ook elders zijn initiatieven genomen voor 'kopopleidingen' en de overheid legitimeert hiermee de gehanteerde constructie: sterker nog, zij staat zeer welwillend tegenover deze ontwikkeling en bekostigt dit traject in een aantal pilots;
- vanaf het studiejaar 2003-2004 is Saxion Hogeschool verantwoordelijk geworden voor de uitvoering en organisatie van de lerarenopleiding. De behoefte en de noodzaak ontstond om de opleiding meer in te bedden in de hogeschool en de opleiding te verantwoorden vanuit een beroepsbeeld en een meer uitgewerkte opleidingsvisie.

Uit het beroeps- en opleidingsprofiel blijkt dat er in de opleiding in toenemende mate sprake is van vraagsturing, variëteit, flexibilisering, beroepsgerichtheid en functiedifferentiatie binnen het vakgebied. Daarnaast is er in de opleiding steeds meer sprake van aandacht voor het begeleiden van leerprocessen, competentiegericht leren, aandacht voor zorgproblematiek en veiligheid (o.a. in het vmbo).

2. BEVINDINGEN EN BEOORDELING

Onderwerp 1: Doelstellingen Opleiding

Dit onderwerp kent drie facetten: 1. domeinspecifieke eisen; 2. niveau bachelor; 3. oriëntatie HBO.

Facet 1.1. Domeinspecifieke Eisen

Criterion

Het facet 'Domeinspecifieke Eisen' is beoordeeld aan de hand van het volgende NVAO-criterium:

- **Sluiten de eindkwalificaties van de opleiding aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en de beroepspraktijk gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk)?**

Bevindingen

De opleiding 2e Graads Lerarenopleiding van de Hogeschool Hanzesteden hanteert de set eindkwalificaties die zijn opgesteld door de Stichting Beroepskwaliteit Leraren (SBL) uit 2004 en die als zodanig zijn opgenomen als bekwaamheidseisen in de Wet Beroepen in het Onderwijs. De 2e Graads Lerarenopleiding van Hogeschool Hanzesteden heeft deze eindkwalificaties besproken en een eigen accent aangebracht hetgeen beschreven is in het opleidingsconcept van de opleiding.

De kern van het eigen accent van de opleiding betreft, zo blijkt uit de documentatie:

- het centraal stellen van de persoon als leraar als fundament van het beroep;
- het gebruik van het begrip situatie in relatie tot de competenties;
- de ontwikkellijn in relatie tot de zich ontwikkelende leraar;
- het reflecterend vermogen van de zich ontwikkelende leraar.

De basis van de opleiding wordt gevormd door het beroepsbeeld, de Saxion onderwijsvisie en het opleidingsprofiel. Dit beroepsprofiel is gebaseerd op het landelijk afgesproken beroepsprofiel én de opleidingskwalificaties waarover de afgestudeerde van de opleiding dient te beschikken. Uit de documentatie blijkt dat het SBL het leraarberoep in de kern heeft omschreven in zeven competenties die gelden voor alle 2^e graads lerarenopleidingen binnen de alfa- (Duits, Engels en Frans), bèta- (scheikunde, wiskunde, techniek en biologie) en gamma (geschiedenis, aardrijkskunde, economie, beeldende vorming, verzorging-huishoudkunde, verzorging-huishoudkunde, maatschappijleer) vakgebieden.

Uit de documentatie blijkt ook, dat de opleidingskwalificaties niet alleen voor de voltijd opleiding richtinggevend zijn, maar ook voor de deeltijd en duale variant. Het betreft de volgende zeven SBL competenties:

1. Interpersoonlijk competent

Een leraar die interpersoonlijk competent is, geeft op een goede manier leiding. De leraar schept een vriendelijke en coöperatieve sfeer en brengt een open communicatie tot stand. De leraar bevordert de zelfstandigheid van de leerlingen en zoekt in zijn interactie met leerlingen balans tussen bijvoorbeeld leiden en begeleiden, sturen en volgen.

2. Pedagogisch competent

Een leraar die pedagogisch competent is, biedt de leerlingen in een veilige leer- en werkomgeving houvast en structuur bij de keuzes die zij moeten maken en hij bevordert dat zij zich verder kunnen ontwikkelen. Kernbegrippen hierbij zijn, zo blijkt tijdens de audit: allochtone leerlingen, intercultureel onderwijs, leerlingkenmerken/leerlinggedrag en de ouders.

3. Vakinhoudelijk en didactisch competent

Een leraar die vak- of beroepsinhoudelijk en didactisch competent is, creëert een krachtige leeromgeving, onder andere door het leren in verband te brengen met realistische en voor leerlingen relevante toepassingen van kennis in beroep en maatschappij.

4. Organisatorisch competent

De leraar die organisatorisch competent is, zorgt ervoor dat de leerlingen een ordelijke en taakgerichte omgeving aantreffen.

5. Competent in het samenwerken met collega's

Een leraar die competent is in het samenwerken met zijn collega's, levert zijn bijdrage aan een goed pedagogisch en didactisch klimaat op zijn school, aan goede onderlinge samenwerking en aan een goede schoolorganisatie.

6. Competent in het samenwerken met de omgeving

Een leraar die competent is in het samenwerken met de omgeving zorgt voor een goede communicatie en afstemming met ouders of verzorgers van de leerlingen. Hij maakt doeltreffend gebruik van zijn professionele netwerk van de school als het gaat om de opleiding van de leerling of de zorg voor de leerling.

7. Competent in reflectie en ontwikkeling

Een leraar die competent is in reflectie en ontwikkeling, denkt regelmatig na over zijn beroepsopvattingen en zijn professionele bekwaamheid. Zo'n leraar streeft ernaar zijn beroepsuitoefening bij de tijd te houden en te verbeteren.

De verantwoordelijkheden van de leraar zijn volgens het SBL samen te vatten door vier beroepsrollen te onderscheiden: de interpersoonlijke-, de pedagogische-, de vakinhoudelijke- & didactische- en de organisatorische beroepsrol. Deze beroepsrollen worden door de 2^e graads leraar vervuld in vier verschillende typen situaties die kenmerkend zijn voor het beroep van leraar: het werken met leerlingen, met collega's, met de omgeving van de school en met zichzelf. In schemavorm kan de koppeling van competenties aan de door de opleiding gehanteerde beroepsrollen als volgt schematisch worden weergegeven:

Beroepsrollen in het curriculum (ontwikkelingslijnen)	SBL competenties
De leraar als pedagoog	1. Pedagogisch competent
	3. Interpersoonlijk competent
De leraar als didacticus	2. (Vak) didactisch competent
	4. Organisatorisch competent
De leraar als teamlid	5. Competent in samenwerking met collega's
	6. Competent in samenwerking met anderen
De persoon als leraar	7. Competent in reflectie en (persoonlijke) ontwikkeling

De opleiding beschouwt de docent als pedagoog, didacticus en teamlid. De rol van de leraar als pedagoog is die van opvoeder en begeleider van leerlingen met soms specifieke gedragskenmerken.

Het auditteam vindt het van belang, mede gelet op de doelgroep waar de docenten les aan zullen geven (m.n. het vmbo), dat in de opleiding aan dit aspect voldoende aandacht wordt besteed. Zo blijkt uit de documentatie en tijdens de audit, dat er een aparte module is op het terrein van leerproblematiek waar bijvoorbeeld wordt ingegaan op de pedagogisch-didactische component van ordeproblematiek, de wijze waarop aansluiting moet worden gezocht bij de 'leefwereld' van de leerling en het leggen van contacten met de omgeving van de leerling, bijvoorbeeld met de ouders.

De rol van de leraar als (vak)didacticus betreft het doordenken van het onderwijsleerproces, de introductie en verduidelijking van leerstof en de organisatie van de onderwijsleerprocessen. Omdat de opleiding zelf naar het oordeel van het auditteam weinig of geen aandacht besteedde aan de specifieke vakdidactiek, heeft de opleiding een uitgebreid verbeterplan opgesteld dat het auditteam na bestudering beoordeelt als adequaat. Uit dit verbeterplan blijkt dat de opleiding een competentieset hanteert voor vakdidactische ontwikkeling dat gebaseerd is op extern gevalideerde en landelijk vastgestelde bekwaamheidseisen. De opleiding stuurt de vakdidactische ontwikkeling actief aan. Vakdidactische en algemene, vakoverstijgende didactische ontwikkeling verloopt in samenhang. De opleiding geeft in het verbeterplan aan dat deze vakdidactische ontwikkeling altijd een kennis-, attitude en vaardigheidsaspect, hetgeen als inherent wordt beschouwd aan competentieontwikkeling. Deze vakdidactische competenties worden beoordeeld door verschillende assessoren in gevarieerde situaties. Zij vormen een integraal en substantieel onderdeel van het portfolio van de student.

Het auditteam beschouwt het als adequaat dat de opleiding in het verbeterplan aangeeft dat men de vakdidactische ontwikkeling actief aanstuurt waarbij de transfer vanuit de algemene didactiek naar de vakdidactiek 'niet toevallig' is. De vakdidactische- en de algemeen didactische competenties liggen in elkaars verlengde. In een bijlage bij het verbeterplan heeft de opleiding dit uitgewerkt onder 'bekwaamheidseisen'.

Bij het opstellen van de competenties door SBL is de beroepsgroep nauw betrokken geweest. Het opstellen van deze competenties is via een instellingsoverstijgend samenwerkingsverband geïnitieerd en vastgelegd in een landelijk geldend beroeps- en opleidingsprofiel en in de wet Beroepen In het Onderwijs (BIO). Vervolgens zijn de competenties door de opleiding, in overleg met de beroepenveldcommissie van de opleiding verder ingekleurd en geaccentueerd. Dit gebeurt bijvoorbeeld door clustering van competenties naar beroepsrollen en het formuleren van beroepstaken en beroepsproducten.

Het auditteam heeft de samenstelling van de beroepenveldcommissie voor de 2^e graads opleiding bestudeerd en geconstateerd dat hierin zitting hebben een conector, een adjunct-directeur/oud-leraaropleider, een teamleider uit de bovenbouw van het vmbo, een lid van de centrale directie van een onderwijsinstelling, een docent en een directielid van een scholengemeenschap. Het auditteam vindt de samenstelling van deze beroepenveldcommissie een adequate afspiegeling van representanten uit het beroepenveld waar de afgestudeerde terechtkomt.

De algemene eindtermen geven in grote lijnen een beeld van de kennis en vaardigheden die een startende docent zich eigen gemaakt moet hebben. Het auditteam heeft daarnaast expliciet aandacht besteed aan de eindkwalificaties voor de opleiding. Deze specifieke eindtermen zijn een verbijzondering van de algemene eindtermen.

De opleiding heeft per vakgebied de vakinhoudelijke eindtermen geformuleerd per fase van de opleiding in het document 'Tweede graads lerarenopleiding *Vakinhoudelijke eindtermen*'. Dit is op inzichtelijke wijze gebeurd, zo constateert het auditteam. Ter illustratie geven wij hierna de vakinhoudelijke eindtermen op het terrein van Maatschappijleer.

Propedeuse:

Domein vakinhoudelijke benaderingswijzen en vaardigheden

De abiturient van de 2e Graads Lerarenopleiding kan sociale en politieke problemen analyseren en verklaren.
Eindtermen 1.1 – 1.3.

Domein basiswetenschappen voor maatschappijleer

De abiturient beschikt over voldoende kennis van de basiswetenschappen voor het onderwijs in maatschappijleer.
Eindtermen 4.1 – 4.4.

Hoofdphase:

Domein Communicatieve vaardigheden

De abiturient kan in het kader van sociale en politieke vraagstukken communicatieve vaardigheden toepassen.
Eindtermen 2.1 – 2.2.

Domein Onderzoeksvaardigheden

De abiturient kan in het kader van sociale en politieke vraagstukken onderzoeksvaardigheden toepassen.
Eindtermen 3.1 – 3.3.

Domein Sociale en politieke vraagstukken

De abiturient heeft voldoende kennis en inzicht in sociale en politieke vraagstukken. Eindtermen 5.1 – 5.8.

Afsluitingsfase:

Vakverbreding

De abiturient kan in de basisvorming het geïntegreerde leergebied Mens & Maatschappij vorm geven door gebruik te maken van de kernconcepten van geschiedenis of aardrijkskunde en algemene economie. Eindtermen 1, 2, 3.

Uitstroomprofiel VO

eindtermen 1 – 4

Uitstroomprofiel BVE

eindtermen 1 - 3

Een identieke uitwerking heeft de opleiding gegeven voor de overige vakken: Engels, Duits, Frans, Scheikunde, Techniek, Wiskunde, Techniek, Biologie, Geschiedenis, Aardrijkskunde, Economie, Beeldende vorming, Verzorging/Huishoudkunde, Verzorging/Gezondheidskunde en Maatschappijleer. Voor de talen geldt dat de opleiding de vakinhoudelijke eindtermen van de talenopleidingen gebundeld heeft tot één competentieset.

Voor zowel de voltijd-, deeltijd- als duale variant hanteert de 2^e graads leraren opleiding een identieke competentieset.

Oordeel: voldoende

Het auditteam kwalificeert dit facet voor de drie varianten van de opleiding, voltijd, deeltijd en dual, als voldoende. En wel op grond van de volgende observaties:

- het SBL heeft in samenspraak met de beroepsgroep en de lerarenopleidingen een competentieprofiel opgesteld met een daarbij behorende set competenties;
- uit de documentatie en tijdens de gesprekken is gebleken dat de opleiding deze set competenties hanteert, aangevuld met specifieke en voor ieder vak onderscheiden eindtermen geformuleerd in nauw overleg met de beroepenveldcommissie.

Facet 1.2. Niveau Bachelor

Criterium

Het facet 'Niveau Bachelor' is beoordeeld aan de hand van het volgende NVAO-criterium:

- **Sluiten de eindkwalificaties van de opleiding aan bij algemene, internationaal geaccepteerde beschrijvingen van de kwalificaties van een Bachelor?**

Bevindingen

In het door het auditteam bestudeerde Opleidingconcept van de 2^e graads opleiding (2004), hoofdstuk 7 het 'Niveau van de opleiding', is uitvoerig beschreven in welke mate de SBL-competenties dekkend zijn voor de Dublin Descriptoren en de algemene hbo-competenties en op welke wijze deze vervolgens in het curriculum aan bod komen. In een apart schema heeft de opleiding de wijze uitgewerkt waarop de eindkwalificaties van de opleiding aansluiten bij de Dublin Descriptoren. Vervolgens geeft de opleiding een toelichting hierop.

Kwalificaties bachelor		SBL Competenties
Dublin descriptoren	Generieke HBO-kern-kwalificaties	Opleidingscompetenties
1. Kennis en inzicht	1. Brede professionalisering	3. Vakinhoudelijk & didactisch competent
	2. Multidisciplinaire integratie	6. Competent in samenwerking met de omgeving 7. Competent in reflectie en ontwikkeling
2. Toepassen kennis en inzicht	6. Probleemgericht werken	1. Interpersoonlijk competent
	3. (wetenschappelijke) toepassing	2. Pedagogisch competent
	5. Creativiteit en complexiteit in handelen	3. Vakinhoudelijk & didactisch competent 4. Organisatorisch competent 6. Competent in samenwerking met de omgeving
3. Oordeelsvorming	7. Methodisch en reflectief denken en handelen	5. Competent in samenwerking met collega's 3. Vakinhoudelijk & didactisch competent (zie 1.1)
	10. Besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid	6. Competent in samenwerking met de omgeving 7. Competent in samenwerking met de omgeving
4. Communicatie	8. Sociaal communicatieve bekwaamheid	1. Interpersoonlijk competent 2. Pedagogisch competent
	9. Basiskwalificering voor managementfuncties	5. Competent in samenwerking met collega's 6. Competent in samenwerking met de omgeving
5. Leervaardigheden	4. Transfer en brede inzetbaarheid	3. Vakinhoudelijk & didactisch competent
	1. Brede professionalisering	5. Competent in samenwerking met collega's 6. Competent in samenwerking met de omgeving 7. Competent in reflectie en ontwikkeling

De 2e Graads Lerarenopleiding heeft vervolgens de Dublin Descriptoren en de opleidingscompetenties in het opleidingsconcept verder uitgewerkt. Ter adstructie: dit is bijvoorbeeld gebeurd daar waar het de didactische competenties betreft (Dublin Descriptoren 'Kennis en inzicht' en 'Toepassen kennis en inzicht'). Wij werken dit hierna kort uit.

'Kennis en inzicht'

- De leraar heeft kennis van algemene didactiek en de vakspecifieke toepassingen en uitwerkingen.
- De leraar heeft kennis van verschillende media (leermiddelen), waaronder ICT.
- De leraar heeft kennis van een rijk repertoire van onderwijstheorieën en onderwijsarrangementen en hij weet hoe hij die in praktijk kan brengen.

- De leraar is vertrouwd met verschillende theorieën over hoe leerlingen leren, wat hun leerbehoeften zijn, hoe hun ontwikkeling verloopt, welke problemen zich daarbij kunnen voordoen en de leraar weet mogelijkheden hoe daar mee om te gaan.
- De leraar heeft praktische kennis van veel voorkomende leer- en gedragsstoornissen en onderwijsbelemmeringen.

'Toepassen kennis en inzicht':

- De leraar heeft een rijk begrip en hoog beheersingsniveau van de leerinhouden van het vak- en vormingsgebieden waarin hij lesgeeft.
- De student kan een visie op zijn vak verwoorden, waaruit zijn betrokkenheid blijkt bij de zinvolheid en relevantie van het van het vak.

Het bovenstaande geldt zowel voor de voltijd-, deeltijd- en duale variant omdat voor deze drie onderwijsvarianten identieke opleidingskwalificaties gelden die aansluiting bieden op de internationaal geaccepteerde beschrijving van het Bachelor-niveau, i.c. de algemene hbo-competenties.

Oordeel: voldoende

Het auditteam kwalificeert dit facet voor de voltijd-, deeltijd- en duale variant van de 2e Graads Lerarenopleiding als voldoende en wel op grond van de volgende observaties:

- de eindkwalificaties van de 2e Graads Lerarenopleiding bevatten de noodzakelijke elementen waar de Dublin Descriptoren betrekking op hebben en wel met een bereik en diepgang die overeenkomen met het niveau waar deze Descriptoren naar verwijzen;
- de opleiding heeft de Dublin Descriptoren als referentiepunt gehanteerd waardoor alle opleidingskwalificaties herleidbaar zijn tot de internationaal geaccepteerde bachelor-kwalificaties van een hbo-opleiding;
- de opleiding heeft de opleidingskwalificaties inzichtelijk verder uitgewerkt naar doelstellingen.

Facet 1.3. Oriëntatie HBO

Criteria

Het facet 'Oriëntatie HBO' is beoordeeld aan de hand van de volgende NVAO-criteria:

- **Zijn de eindkwalificaties van de opleiding mede ontleend aan de door (of in samenspraak met) het relevante beroepenveld opgestelde beroepsprofielen en/of beroepscompetenties?**
- **Sluiten de eindkwalificaties van de opleiding aan bij het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar in een specifiek beroep of samenhangend spectrum van beroepen waarvoor de betreffende opleiding vereist of dienstig is?**

Bevindingen

In de notitie van de opleiding waarin het concept van de 2e Graads Lerarenopleiding is uitgewerkt, is in het hoofdstuk "Beroepsbeeld" beschreven op welke wijze de visie op het beroep in de afgelopen jaren veranderd is en zich ontwikkeld heeft. Hier stelt de opleiding: 'De begeleidende taak van de leraar in aansluiting op de kwaliteiten van de leerlingen, doet voor de verschillende leerlingpopulaties in het onderwijs een uiteenlopend beroep op de pedagogische, didactische en vakinhoudelijke competenties van leraren'. Ook hiervoor geldt dat, mede gelet op de groep leerlingen waar docenten na hun opleiding les aan moeten geven, het auditteam dit uitgangspunt adequaat vindt: nadruk tijdens de opleiding op een breed scala aan zowel pedagogische-, didactische- en vakinhoudelijke competenties is tegenwoordig zeker gevraagd.

De opleiding gaat er van uit dat de docent niet langer de belangrijkste kennisbron is binnen het onderwijs. Het profiel van de competente leraar dient daarom heroverwogen te worden, evenals de taakverdeling en functiedifferentiatie binnen onderwijsteams. De opleiding heeft zitting gehad in de 'Vernieuwingscommissie voor Pabo/Tweede graads lerarenopleiding' met als opdracht: ontwerpen van een competentiegericht curriculum, het voorbereiden en uitvoeren van scholingsdagen voor docentenopleiders met als thema's: beroepsprofiel, competentiegericht opleiden, het ontwikkelen van beroepstaken. Vervolgens geeft de opleiding aan wat deze ontwikkelingen betekenen voor de praktijk van het lesgeven en de kwalificaties van de docent. Ook is beschreven wat de eigen specifieke opleidingsvisie is en welke opleidingsvisie hierbij past. In het opleidingsconcept van de opleiding is uitgebreid beschreven op welke wijze de doelstellingen gerelateerd zijn aan de beroepsprofielen en beroepskwalificaties.

De 2e Graads Lerarenopleiding heeft een duidelijke eigen 'inkleuring' geformuleerd (zie 1.1) op het beroep waarvoor wordt opgeleid, zo blijkt uit documenten. Deze visie komt tot uiting in de opleidingskwalificaties van de opleidingen, beschreven in het opleidingsconcept en in het visiedocument.

Kennisontwikkeling van zowel de voltijd-, deeltijd- als duale studenten vindt plaats met, zo blijkt uit de documentatie en is tijdens de audit gebleken, een duidelijke interactie met het werkveld (zie ook facet 2.1). Voorbeelden hiervan zijn de bijeenkomsten van de beroepenveldcommissie met vertegenwoordigers van de opleiding en de input aan de opleiding vanuit het werkveld via stagelopende studenten. Uit de gesprekken van het auditteam met het management van de opleiding blijkt dat er wordt ingespeeld op veranderingen binnen het beroepenveld. Waar nodig worden de competenties en het curriculum aangepast. De 2e Graads Lerarenopleiding houdt duidelijk een vinger aan de pols wat betreft ontwikkelingen binnen het werkveld en is zich in voldoende mate bewust van haar verantwoordelijkheid inzake de band met het werkveld, zo blijkt uit de documentatie en is het auditteam gebleken tijdens de audit.

De beroepenveldcommissie van de opleiding geeft aan dat de opleidingskwalificaties en de erop gebaseerde curricula voldoen aan de eisen die het beroepenveld stelt aan afgestudeerde 2^e graads docenten.

Op landelijk niveau hebben de lerarenopleidingen, waaronder Hogeschool Hanzesteden, afgesproken beide onderwerpen (opleidingskwalificaties en curriculum) expliciet verder te verkennen en te onderbouwen en ervaringen hieromtrent uit te wisselen. Ook in het samenwerkingsverband van Oostelijke PABO's (EOS) wordt dit onderwerp komend jaar geagendeerd. Het auditteam acht het adequaat dat de opleiding in dit verband samenwerkt met zowel het werkveld als met verwante opleidingen.

De SBL-competenties voor het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs zijn sterk vergelijkbaar. Deze vergelijkbaarheid betekent ook dat de bevindingen uit de vernieuwingscommissie PABO meegenomen worden ten gunste van de 2e Graads Lerarenopleiding (de opleidingscoördinator van de Hogeschool Hanzesteden heeft in deze vernieuwingscommissie zitting).

De opleiding heeft aan afgestudeerden gevraagd in welke mate de eindkwalificaties aansluiten bij de eisen die het werkveld stelt aan startende docenten. Uit het onderzoek is gebleken dat 15 van de 17 voorgelegde competenties door een ruime meerderheid van deze afgestudeerden als 'relevant' of 'zeer relevant' beschouwd wordt. In dit verband is het auditteam verder gebleken dat de opleidingskwalificatie: "De docent kan info- en communicatietechnieken gebruiken bij de inrichting van de leeromgeving en kan de relevantie van ICT aangeven vanuit een persoonlijke visie op het vak" bijna de helft niet relevant vindt. De opleiding wil deze opleidingskwalificatie toch handhaven, mede gelet op het belang hiervan voor het onderwijs en gelet op het feit dat een aanzienlijk deel van de studentenpopulatie intensief gebruik maakt van ICT. Ook de opleidingskwalificatie: 'De docent is in staat adequaat onderwijs te verzorgen aan leerlingen uit andere culturen' wordt door een derde van de respondenten als irrelevant beschouwd. De opleiding geeft aan, en volgens het auditteam is dit een terechte keuze, aan deze opleidingskwalificatie te willen vasthouden in het curriculum: 'Als opleiding voelen we een opdracht en een verantwoordelijkheid om fors in te zetten op de multiculturele achtergrond van leerlingen'.

Het beroepsprofiel en de daarmee samenhangende eindkwalificaties van de 2e Graads Lerarenopleiding beschrijven een hoog niveau van beroepsuitoefening en sluiten aantoonbaar aan bij de beschrijving van het bachelor-niveau/de Dublin Descriptoren. Daarmee is aangegeven dat de opleiding gerekend kan worden tot het hoger onderwijs.

Het bovenstaand geldt zowel voor de voltijd-, deeltijd- en duale variant gelet op het feit dat voor deze drie onderwijsvormen identieke opleidingskwalificaties gelden die niveaubepalend zijn voor de beginnende beroepsbeoefenaar.

Oordeel: voldoende

Het auditteam kwalificeert dit facet voor de drie varianten van de opleiding als voldoende en wel op grond van de volgende observaties:

- zowel uit de beschikbaar gestelde documentatie als tijdens de audit is gebleken dat de opleiding aantoonbaar beschikt over een voldoende uitgewerkt beeld van de eisen die het actuele werkveld stelt aan afgestudeerden van de opleiding;
- bij het bepalen van de inhoud van de opleiding heeft men zich laten leiden door de eisen uit het werkveld.

SAMENVATTEND OORDEEL "DOELSTELLINGEN OPLEIDING": VOLDOENDE

Het auditteam beoordeelt dit onderwerp voor de varianten voltijd, deeltijd en duaal van de 2e Graads Lerarenopleiding als voldoende en motiveert dit oordeel als volgt:

- de 2e Graads Lerarenopleiding beschikt over een studieprogramma dat getuige de reacties van zowel het werkveld, de afgestudeerden en het auditteam in voldoende mate aansluiting biedt op de eisen die het beroepenveld stelt;
- de opleiding stelt zich actief op bij het herzien van competenties en het curriculum. Het werkveld participeert hierbij actief;
- waar nodig worden de competenties en de inhoud van het curriculum aangepast om zo tegemoet te komen aan de eisen van de arbeidsmarkt;
- de opleiding heeft de Dublin Descriptoren als referentiepunt gehanteerd. De competenties zijn herleidbaar tot de internationaal geaccepteerde bachelor-kwalificaties.

Onderwerp 2: Programma

Dit onderwerp kent acht facetten: 1. eisen HBO; 2. relatie tussen doelstellingen en inhoud programma; 3. samenhang programma; 4. studielast; 5. instroom; 6. duur; 7. afstemming tussen vormgeving en inhoud; 8. beoordeling en toetsing.

Facet 2.1. Eisen HBO

Criteria

Het facet 'Eisen HBO' is beoordeeld aan de hand van de volgende NVAO-criteria:

- **Vindt kennisontwikkeling van studenten plaats via vakliteratuur, aan de beroepspraktijk ontwikkeld studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk en/of (toegepast) onderzoek?**
- **Heeft het programma aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied / de discipline?**
- **Waarborgt het programma de ontwikkeling van beroepsvaardigheden en heeft het aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk?**

Bevindingen

Het auditteam constateert dat voor de pedagogische- en algemeen-didactische kant er een ruim aanbod aan theorie is opgenomen in het curriculum. Voor deze onderdelen zijn ook praktijkopdrachten ontwikkeld voor het toepassen van de aangeboden pedagogische- en algemeen-didactische theorie in de stage. Gegeven het onderwijs waarvoor de opleiding met name opleidt (onderbouw havo/vwo en het vmbo) is dat een terechte keuze, zo is het auditteam van mening.

De docent in bovengenoemde setting wordt steeds meer teamlid; didactiek moet daarom ook vanuit een vakoverstijgend perspectief ingevuld worden. De Hogeschool Hanzesteden besteedt juist hier veel aandacht aan, zo constateert het auditteam.

Wat betreft de vakinhoud heeft de opleiding een mechanisme dat borg staat voor de vakinhoudelijke kennis van de a.s. docent. In ieder geval moet de aspirant student kunnen aantonen dat hij beschikt over voldoende vakkennis binnen de discipline waarbinnen hij gaat doceren. Dit kan d.m.v. diploma's maar ook door het kunnen aantonen van werkervaring binnen zijn discipline. Indien blijkt dat de aspirant student beschikt over te weinig recente vakinhoudelijke kennis, dan dient deze additionele cursussen of opleiding(en) te volgen alvorens toegelaten te worden tot de 2e Graads Lerarenopleiding.

Het onderwijsprogramma is gebaseerd op de beroepspraktijk van de leerkracht en wordt voortdurend bijgesteld op basis van actuele ontwikkelingen, zo blijkt uit verschillende documenten/notities. Het curriculum is vormgegeven op basis van landelijk gevalideerde eindkwalificaties. Niet alleen de deeltijd- en duale variant van de opleiding heeft, zo blijkt uit het leerplan, een omvangrijke buitenschoolse component, maar dit geldt tevens voor de voltijdopleiding. In het curriculum komt de beroepsgerichtheid verder tot uitdrukking in alle studie-onderdelen.

Het curriculum van de opleiding is zodanig opgebouwd dat studenten in iedere fase van de studie zowel in de stage als in de LIO-periode (Leraar In Opleiding) in aanraking komen met de beroepspraktijk. Ook in het binnenschools curriculum worden beroepsvaardigheden getraind. Daarnaast vindt kennisontwikkeling plaats door het bestuderen van literatuur en onderzoeksmatig handelen. Bij curriculumaanpassingen fungeert de beroepenveldcommissie als klankbord.

Uit door het auditteam bestudeerde verslagen van een bijeenkomst met de beroepenveldcommissie blijkt dat tijdens deze vergaderingen relevante onderwerpen besproken worden, waaronder de eisen van het werkveld. Hieruit blijkt dat de beroepenveldcommissie een aantal adviezen geeft t.a.v. het beroepsbeeld.

Uit het verslag blijkt dat de commissie nog aandacht vraagt voor de volgende aspecten:

- Nog sterker benadrukken van de noodzaak van coachingsvaardigheden;
- Belang en noodzaak van verdere professionalisering na het behalen van het getuigschrift;
- Nog sterker benadrukken van het interculturele aspect en het taalaspect. Het gaat hier om didactische aspecten als het laten verwoorden van opdrachten, uitwerkingen e.d.;
- Het moet mogelijk zijn te profileren naar leergebieden (breder dan één vak);
- Samenwerking met collega's wordt steeds belangrijker; ook vanwege de tendens naar het werken met leergebieden;
- Sterker benadrukken van het kunnen ontwikkelen van een curriculum, c.q. leerlijnen; ook vanwege het feit dat er voor niveau 1 en 2 weinig geschikt leer materiaal is;
- Belangrijk is ook dat de leraar relaties kan leggen met de beroepspraktijk (waar het eigen vak terug komt); ook vanwege de keuzes die leerlingen moeten maken voor sectoren/profielen;
- Contact met ouders is van steeds groter belang;
- Belang van persoonskenmerken als enthousiasme, bevologenheid, relativiseringsvermogen (staat voldoende in "de persoon als leraar").

De opleiding geeft aan de komende periode aandacht te zullen besteden aan deze aspecten, zo zal het curriculum waar nodig op onderdelen verder aangepast worden, overeenkomstig de eisen van de arbeidsmarkt. Het auditteam beschouwt dit als adequaat en een noodzakelijke voorwaarde om de opleiding ook de komende jaren *state-of-the-art* te kunnen blijven verzorgen.

Het buitenschools curriculum bestaat uit stages voor zowel de voltijd-, deeltijd- als duale studenten waarbij studenten praktijkervaring opdoen op een school voor voortgezet onderwijs. Zij verzorgen hier op hun vakgebied onderwijs onder de begeleiding van een ervaren docent. Studenten lopen tijdens hun opleiding drie stages: een oriënterende stage (drie weken), een stage waarin studenten onderwijs verzorgen aan groepen leerlingen en een stage waarin zij zoveel mogelijk zelfstandig onderwijs verzorgen en daarbij rekening houden met verschillen tussen leerlingen. Studenten bepalen zelf in welke fase van de opleiding zij stage gaan lopen en in welke vorm.

Het zwaartepunt van de stage ligt in de tweede fase van de opleiding, bij de LIO. De student werkt dan 21 weken zelfstandig in het onderwijs. In (bijna) alle gevallen heeft deze dan een arbeidsovereenkomst met de school waar hij/zij werkzaam is. Voor deze fase is een LIO-dossier beschikbaar. Na elke praktijkperiode evalueert de student door middel van een reflectieverslag. Daarin zijn in ieder geval opgenomen: de stagedoelen van de opleiding, zijn/haar persoonlijke doelen, een beschrijving van activiteiten en een reflectie daarop. Ook de beoordelingen van begeleiders worden hierin opgenomen. Tot slot formuleert de student zijn persoonlijke doelen voor de volgende periode.

De student wordt tijdens de stage begeleid en beoordeeld door een mentor die tevens vakdocent is. Daarnaast werkt iedere student expliciet een beroepstaak uit waarin de vakdidactische aspecten van zijn vak centraal staan. In het programma wordt tevens aandacht besteed aan nieuwe ontwikkelingen als ICT- en mediagebruik, interculturele communicatie, vmbo, en nieuwe opvattingen over leren/leerstijlen.

Het studieprogramma wordt door studenten, docenten en werkgevers als actueel en relevant ervaren. In het tevredenheidsonderzoek 2005 geeft 95% van de studenten aan het programma als voldoende tot zeer actueel te ervaren (blz. 19); 100% vindt het programma voldoende tot zeer beroepsgericht.

Studenten van alle drie varianten waarin de opleiding aangeboden wordt, voltijd, deeltijd en duaal, brengen een belangrijk deel van de studie door in de beroepspraktijk, bestuderen vakliteratuur en leggen expliciete verbanden tussen de praktijk en de theorie. In het programma zijn regelmatig aantoonbaar veranderingen aangebracht om in te kunnen spelen op de actualiteit. Zo is de literatuur afgestemd op actuele ontwikkelingen m.b.t. multicultureel onderwijs en het vmbo en de implicaties van de samenstelling van de leerlingpopulatie op de wijze van kennisoverdracht.

De literatuur die de opleiding gebruikt is adequaat. Het auditteam constateert dat uit het eerder genoemde verbeterplan op het terrein van vakdidactiek blijkt dat studenten tijdens hun studie aantoonbaar gebruik maken van vakdidactische literatuur. Daarnaast worden zij aangemoedigd om conferenties op hun vakgebied bij te wonen.

Oordeel: voldoende

Het auditteam kwalificeert dit facet van de opleiding 2e Graads Lerarenopleiding als voldoende omdat:

- het studieprogramma van de opleiding via de verschillende onderwijsvormen en tijdens de afstudeerfase de student voldoende mogelijkheden biedt om zijn kennis te ontwikkelen in interactie met het onderwijs/beroepenveld;
- de interactie tussen het studieprogramma en de stageplek voldoende geregeld, gestructureerd en geborgd is;
- het opleidingsprogramma relaties heeft met actuele ontwikkelingen in het werkveld.
- de opleiding gebruik maakt van adequate literatuur. Uit het verbeterplan blijkt dat de opleiding ook op het terrein van vakdidactiek literatuur opneemt.

Facet 2.2. Relatie tussen Doelstellingen en Inhoud Programma

Criteria

Het facet 'Relatie tussen Doelstellingen en Inhoud Programma' is beoordeeld aan de hand van de volgende NVAO-criteria:

- **Is het programma een adequate concretisering van de eindkwalificaties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen?**
- **Zijn de eindkwalificaties adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma?**
- **Biedt de inhoud van het programma studenten de mogelijkheid de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken?**

Bevindingen

Het competentieprofiel van de 2e Graads Lerarenopleiding beschrijft de opleidingskwalificaties, het niveau, de oriëntatie en de beroepscontexten. Van het competentieprofiel en de competentiematrix heeft de opleiding de leerdoelen afgeleid. De competenties zijn voor elk onderwijsonderdeel geformuleerd. Dit geldt voor zowel het binnenschools- als het buitenschools curriculum. In de studiegids is voor studenten het concrete programma beschreven.

Zowel uit het tevredenheidsonderzoek als uit het alumnionderzoek blijkt instemming over het studie programma. Het werkveld geeft aan dat de 2e Graads Lerarenopleiding de studenten in voldoende mate voorbereidt op de beroepspraktijk (hetgeen blijkt uit het werkgeversonderzoek). De studieleider, in samenspraak met de betrokken vakdocenten, is verantwoordelijk voor het actueel houden van de curriculumonderdelen.

Bij het maken van keuzes betreffende de inhoud van de onderwijsprogramma's worden steeds de opleidingskwalificaties als uitgangspunt gebruikt. Dit geldt zowel voor het voltijd-, het deeltijd- als het duale programma. Voor elke onderwijseenheid zijn leerdoelen geformuleerd en is de relatie aangegeven met de opleidingskwalificaties. In de moduleboeken worden opleidingskwalificaties genoemd die ogenschijnlijk niet overeenkomen met de indicatoren in de bekwaamheidseisen. Nadere bestudering door het auditteam leidt tot de constatering dat het hierbij echter gaat om een andere wijze van formuleren.

Alle leerdoelen van de curriculumonderdelen voor de vakken zijn dekkend voor de opleidingskwalificaties waardoor studenten de door het werkveld vereiste opleidingskwalificaties kunnen bereiken. Het auditteam wil de opleiding wel de suggestie doen om ten behoeve van de overzichtelijkheid een synopsis op te stellen waaruit een koppeling blijkt tussen modules en competenties, hetgeen ten goede komt aan de transparantie.

Op moduleniveau is er sprake van vraagsturing. De moduleboeken geven de indruk van een gevuld en gestructureerd programma. Uit de gesprekken blijkt dat er voldaan wordt aan een zekere mate van vraagsturing. Dit is vooral bij de zij-instromers het geval. De niet zij-instromers krijgen meer een standaardcurriculum aangeboden.

Individuele invulling van modules is mogelijk bij de zg. 'brug'stukken (zie volgend facet) met collega-studenten en op de stage-/werkplek. Differentiatie tussen studenten is mogelijk in tempo. Het auditteam waardeert deze mogelijkheid tot differentiatie, mede gelet op de heterogeniteit van de studentenpopulatie. De opleiding is vormgever als kopopleiding en is daarmee vergelijkbaar met de kopopleidingen zoals die nu ook verzorgd worden door de bekostigde hogescholen. Een student kan ook pas deelnemen aan het programma als duidelijk is (op basis van een assessment of een intake) dat deze volledig voldoet aan de

vereiste vakinhoud. Het document "Eindtermen in de opleiding" beschrijft deze vakinhoud. De opleiding kent een grote diversiteit aan instroom en uitstroom van studenten. De (vak)didactische voorbereiding op de opleiding vindt plaats in heterogene groepen: studenten vanuit verschillende vakdisciplines vormen samen een studiegroep. Het uitgangspunt binnen de opleiding is dat algemeen didactische principes altijd hun concrete uitwerking krijgen in een vakspecifieke context.

Bij het uitvoeren van de algemeen didactische taken zullen studenten ook stuiten op vakdidactische problemen. In principe, zo is het auditteam van mening, moeten studenten in staat zijn om op het terrein van vakdidactiek verschillende visies op het leren van een bepaald vak naast elkaar te plaatsen en zich van daaruit een eigen genuanceerde visie te kunnen vormen. Studenten moeten in staat zijn deze visie te vertalen naar hun eigen onderwijsactiviteiten zoals bij het samenstellen van onderwijsarrangementen voor verschillende typen van leerlingen en in de keuze van te hanteren bronnen (dikwijls meer dan één methode; ook vaak digitaal).

Ook moeten studenten op de hoogte zijn van vakdidactische uitgangspunten van andere vakken dan hun eigen discipline en deze op een minimumniveau kunnen toepassen in de begeleiding van individuele leerlingen of kleine groepjes. Tenslotte moeten zij in staat zijn de verbinding te leggen tussen vakdidactische principes en algemene didactische uitgangspunten op zodanige wijze dat er een "groepsdidactiek" kan ontstaan.

Het auditteam is van mening dat er een goede balans dient te bestaan tussen vakspecifieke- en vakoverstijgende didactiek. Een aantal van de hierboven genoemde kwaliteiten kunnen door een algemeen didacticus beantwoord worden, een aantal andere zijn juist vakspecifiek.

De vakdidactische scholing rust thans met name op de schouders van vakcollegae op stagebiedende school. Het auditteam vindt dit een kwetsbare balans. De opleiding heeft het verbeterplan aan het auditteam voorgelegd (zie 1.1). het auditteam heeft 'lof' voor dit verbeterplan en is dan ook 'tevreden over dit plan.

Het auditteam is van mening dat de opleiding op specifiek onderwijskundige aspecten voldoende scoort. Afgezien van het verder ontwikkelen van de competentiegerichtheid van het curriculum (het ontwikkelen van beroepsproducten op basis van beroepstaken, het ontwikkelen van leerlijnen rondom algemene competenties) ziet het auditteam wel een aantal ontwikkelpunten:

- Het verder invullen van de persoonlijke leerweg richting een "POP-gestuurd" curriculum. Het betekent dat de student zijn eigen leerdoelen formuleert voortvloeiend uit de karakteristiek van de school en/of de ambitie van de student zelf. Het curriculum zou ruimte moeten bieden voor deze persoonlijke profilering. In dit opzicht is het huidige curriculum nog te zeer aanbodgestuurd. De flexibiliteit betreft vooral tempo en tot op zekere hoogte leerstijl.
- Het borgen van de transfer van algemeen didactische uitgangspunten naar de (vak- en school)specifieke context van de student. Geborgd moet worden dat deze transfer plaatsvindt en dat dit op een adequate wijze gebeurt: passend bij de setting van de school en met gebruikmaking van moderne vakdidactische inzichten en methodieken.

Ook heeft het auditteam specifieke vakopdrachten bestudeerd alsmede dossieropdrachten bij modules. Uit de bestudeerde documenten blijkt dat studenten:

- Taakwijzers maken voor het eigen vak waarbij aandacht voor de didactische volgorde van de leerstof.
- Een les voor hun vak ontwerpen volgens het model 'Directe Instructie'.

Integrale opdrachten verbinden de theorie en de praktijk en worden in de context van de opleiding uitgevoerd. Steeds is er de toepassing binnen het vakgebied. Enkele voorbeelden:

- Een handelingsplan maken voor een leerling in je klas met een vakspecifiek leerprobleem.
- Een analyse maken van een methode in het licht van de kerndoelen van het vak.
- De mogelijkheden van ICT en bijbehorende software kunnen beoordelen voor het vakgebied.

Het bovenstaand geldt zowel voor de voltijd-, deeltijd- en duale variant omdat voor deze drie onderwijsvormen identieke opleidingskwalificaties gelden die aansluiting bieden op de internationaal geaccepteerde beschrijving van het Bachelor-niveau.

Oordeel: voldoende

Op basis van de beschikbaar gestelde documenten en de gesprekken tijdens de audit met management, docenten en studenten komt het auditteam tot het oordeel voldoende en motiveert dit oordeel als volgt:

- de opleiding heeft het studieprogramma op leerdoelen vastgesteld die aantoonbaar zijn afgeleid van de opleidingskwalificaties;
- de leerdoelen het bereik en het niveau hebben, corresponderend met het bereik en het niveau van de opleidingskwalificaties van de opleiding;
- de onderwijsmodules zijn in voldoende mate herkenbaar opgebouwd rond een aan de praktijk ontleende casus en gericht op leerdoelen;
- de leerdoelen en de praktijkopdrachten nemen in complexiteit toe om tenslotte in de afstudeerfase een niveau te bereiken dat naar het oordeel van het auditteam van een voldoende hbo-niveau is.

Het door de opleiding opgestelde verbeterplan vindt het auditteam adequaat. Zowel wat uitwerking ervan betreft als het gegeven dat men formatie gaat inzetten op het terrein van vakdidactiek geeft het auditteam voldoende vertrouwen dat de vakdidactische component in voldoende mate geïntegreerd zal worden in het curriculum.

Facet 2.3. Samenhang Programma

Criterion

Het facet 'Samenhang Programma' is beoordeeld aan de hand van het volgende NVAO-criterium:

- **Is het studieprogramma inhoudelijk samenhangend?**

Bevindingen

De samenhang binnen het curriculum van de 2e Graads Lerarenopleiding, zo blijkt uit het leerplan en het studiemateriaal, wordt zowel nagestreefd in inhoudelijke- als in onderwijsdidactische zin via een afstemming van de diverse werkvormen.

Het binnenschools curriculum is verdeeld in vier modules met daarbij behorende thema's :

- leerlingen en persoonlijkheden;
- het ontwerpen van onderwijsleersituatie;
- het creëren van leeromgevingen;
- het onderwijs aan specifieke groepen en individuen.

Binnen een module maakt de opleiding onderscheid naar leergebieden, 'de brug' en de praktijk.

De wisselwerking hiertussen noemt men 'de drieslag'. Dit is een ordening van het opleidingsaanbod en heeft de volgende uitgangspunten:

- het creëren van samenhang en betekenis rondom bepaalde thema's uit het onderwijswerk;
- een centrale plaats geven aan de beroepspraktijk als werkplek, studieobject en perspectief;
- verbindingen maken tussen theorie en praktijk en deze verbindingen wendbaar maken (mogelijkheden tot transfer);
- de persoon als leraar als pijler van het concept zichtbaar maken.

De leergebieden betreft met name de theorie met vakken die deel dienen uit te maken van de lerarenopleiding zoals pedagogiek, ontwikkelingspsychologie, leertheorie en onderwijskunde.

'De brug' wordt zichtbaar in de bijeenkomsten op de opleiding waarbij geoefend en getraind wordt met de theorie. In feite heeft dit het karakter van een Instituutspracticum. In de praktijk worden vervolgens de kennis en vaardigheden geoefend in authentieke situaties. Vanuit elke module zijn er integrale opdrachten voor in de praktijk die de integratie bewerkstelligen. Om de koppeling nog sterker te maken ontwikkelt de opleiding beroepstaken en beroepsproducten. De beroepsgerichtheid wordt daardoor sterker.

Voor de deeltijd en de duale variant van de 2e Graads Lerarenopleiding geldt het bovenstaande eveneens. Met dien verstande dat de samenhang tussen 'praktijk' en binnenschoolsprogramma wordt geborgd via de wijze waarop de werkplek van de deeltijd- respectievelijk duale student wordt getoetst.

De werkzaamheden in de praktijk zijn ook gerelateerd aan de binnenschoolse modules. In het eindportfolio van de student wordt een relatie zichtbaar tussen de diverse onderdelen en de ontwikkeling van de student. In een portfolio-assessment toont de student aan, dat hij alle opleidingscompetenties heeft gerealiseerd. Het auditteam heeft de vaak zeer uitgebreide en voldoende gedocumenteerde portfolio's van studenten bestudeerd.

In het curriculum is, zo blijkt uit de bestudering ervan, sprake van een oplopende complexiteit. Dat betekent dat studenten steeds complexere beroepstaken uitvoeren en beroepsproducten opleveren, hetgeen gebeurt door de opleidingskwalificaties in niveaus in te delen.

De studenten tonen hun competent-zijn met name in de authentieke beroepssituaties aan: in stages en de LIO (Leraar in opleiding). Het auditteam beschouwt dit als adequaat. Gedurende de opleiding nemen ook de taken, problemen en verantwoordelijkheden in complexiteit toe. De opleiding heeft een methodiek gekozen waarbij competenties vertaald worden naar beroepsproducten en men het curriculum indeelt op basis van complexer wordende beroepsproducten. In het opleidingsconcept geeft de opleiding aan dat men het voornemen heeft om in het curriculum (dat overwegend via integrale beroepsproducten vorm krijgt) waar nodig op twee niveaus te formuleren: Startbekwaam en LIO bekwaam.

De studieleider en de betrokken docenten bewaken de samenhang tussen de modules en de praktijkonderdelen door het programma onderling te bespreken en door middel van studentevaluaties. Bij de overleggen met stagementoren wordt ook de samenhang besproken. De samenhang van het programma wordt door studenten en afgestudeerden als sterk ervaren, zo blijkt uit de door het auditteam bestudeerde studentevaluatie. Uit het tevredenheidonderzoek blijkt dat 100% van de studenten de aansluiting tussen de modules als voldoende kwalificeert. Ook de alumni zijn tevreden over de samenhang, zo blijkt uit de evaluatierapportage.

Oordeel: voldoende

Het auditteam kwalificeert dit facet voor de opleiding als voldoende gelet op de constatering dat:

- inhoudelijk het curriculum voldoende doordacht is: basiskennis en basisvaardigheden worden de student al vroeg in de studie bijgebracht, hetgeen het auditteam beschouwt als een belangrijke voorwaarde om op basis van deze kennis en vaardigheden de studie verder te volgen;
- het auditteam constateert dat de opleiding en de onderwijsontwikkelaars zich in voldoende mate verdiept hebben in het leraarschap en daardoor de samenhang in het programma, van eenvoudig/basis naar complex/integratief, te borgen;
- de relatie tussen de leerdoelen en de praktijk is voldoende traceerbaar en op onderdelen herleidbaar.

Facet 2.4. Studielast

Criterion

Het facet 'Studielast' is beoordeeld aan de hand van het volgende NVAO-criterium:

- **Is het programma studeerbaar doordat factoren die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren, zoveel mogelijk worden weggenomen?**

Bevindingen

Tijdens de audit is gebleken dat 'flexibiliteit' voorop staat. Studenten worden er voor de aanvang van hun studie op gewezen dat zij hun activiteiten zodanig moeten organiseren dat studie, werk en privé elkaar niet hinderen.

De opleiding biedt een 'standaardpakket' aan waarbinnen aanpassingen mogelijk zijn gelet op de ontwikkeling van de student. Dit is beschreven in de studiegids van de opleiding.

Bestudering van de documenten laat zien dat de studielast per module is vastgesteld in termen van studiepunten (ECTS) waarbij evaluaties plaatsvinden in het kader van de programma-evaluatie en in het kader van de studieloopbaanbegeleiding. Daarbij wordt telkens nagegaan of de studievoortgang voldoende of onvoldoende is.

Conform de wet is de 2e Graads Lerarenopleiding praktisch vormgegeven als een kopopleiding van 90 ECTS. Het binnenschools curriculum beslaat 30 ECTS, het buitenschoolse 30 ECTS en 28 ECTS voor respectievelijk de drie stages en de LIO. Voor het portfolio staan 2 ECTS.

De onderwijsactiviteiten worden evenwichtig gespreid aangeboden en aangezien het traject veelal een maatwerktraject (zij-instromers) is, zijn er ook mogelijkheden voor versnelling en voor (gewenste) vertraging. De studielast is daarbij in principe gelijk verdeeld over het studiejaar zo blijkt uit de studiegids.

Toetsfeedback wordt elk kwartaal ingepland. De doorstroomregels zijn beschreven in de studiegids en het OER. De studielast wordt gepland, uitvoering vindt plaats, tevredenheid wordt gemeten en kan leiden tot aanpassingen in het studieprogramma. Zo heeft de opleiding ervoor gekozen om studenten een meer gestructureerde opzet van de opdrachten in het propedeutische jaar aan te bieden. Het auditteam acht de hierbij door de opleiding gehanteerde procedure adequaat alsmede de uitkomst van deze procedure.

Algemeen geldt binnen de 2e Graads Lerarenopleiding dat studenten indien er bijzondere (persoonlijke) omstandigheden van invloed zijn op de studievoortgang, zij zich direct kunnen wenden tot docenten of de studiecoördinator.

De exacte momenten waarop voldaan wordt aan de stageverplichtingen komt in onderling overleg tot stand, m.a.w. ook hier heeft de student zelf zeggenschap over de inrichting van de studie. Studenten kunnen feitelijk elk kwartaal met de opleiding starten.

Zowel voor de voltijds-, deeltijd- als duale variant van de opleiding geldt dat de studielast geleidelijk verdeeld is over de opleiding waarbij zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met de individuele wensen van met name de duale- en deeltijd studenten.

Oordeel: voldoende

Het auditteam beoordeelt dit facet als voldoende omdat:

- het auditteam heeft kunnen constateren dat de opleiding zowel op studentniveau als op programmaniveau systematisch aandacht besteedt aan de relatie tussen de formele en feitelijke studielast;
- de opleiding via evaluaties beschikt over een adequaat instrumentarium om studievoortgang belemmerende factoren te identificeren en op basis daarvan remediërende maatregelen te treffen, hetgeen de opleiding ook daadwerkelijk doet, zo is het auditteam tijdens de audit gebleken.
- de 'lijnen' tussen studenten en docenten kort zijn. Deze meer informele wijze van communicatie leidt er toe dat eventuele studiebelemmerende factoren op een snelle en adequate wijze verholpen kunnen worden.

Facet 2.5. Instroom

Criterion

Het facet 'Instroom' is beoordeeld aan de hand van het volgende NVAO-criterium:

- **Sluit het programma qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten: vwo, havo, middenkaderopleiding of specialistenopleiding (WEB) of daarmee vergelijkbare kwalificaties, blijkend uit toelatingsonderzoek?**

Bevindingen

Zoals in de inleiding van dit rapport is aangegeven is met ingang van augustus 2000 de 'Interim wet Zij-instroom leraren primair en voortgezet onderwijs' van kracht geworden waarmee de mogelijkheid geschapen werd om leraar te worden zonder dat de reguliere lerarenopleiding moet worden gevolgd. Als voorwaarde geldt, dat de potentiële zij-instromer in het beroep beschikt over een getuigschrift hoger onderwijs en over relevante maatschappelijke- of beroepservaring en in relatie staan tot de onderwijsactiviteit waarvoor men instroomt. Dit geldt voor zowel de voltijd-, deeltijd- als duale student.

Wordt aan beide voorwaarden voldaan, zo blijkt uit de documentatie en tijdens de audit, dan vindt een assessment plaats (zie hierna) waarin wordt vastgesteld of de kandidaat over voldoende competenties beschikt om direct in het beroep te kunnen starten. Aan het einde van het geschiktheidsonderzoek wordt een advies voor verdere scholing en begeleiding voor een periode van maximaal twee jaar uitgebracht. In een driepartijen overleg maken de stagebiedende school, de lerarenopleiding en de zij-instromer nadere afspraken over dit scholings- en begeleidingstraject. De opleiding is dus in feite vooral een maatwerktraject op basis van een intake en/of een intake-assessment (zij-instromers).

De 2e Graads Lerarenopleiding werkt samen met Elan, het Instituut voor Expertise-ontwikkeling in het VO, Lerarenopleiding, Aansluiting VO-HO, en Nascholing in het VO. Het instituut is als facultair instituut verbonden aan de faculteit Gedragswetenschappen van de Universiteit Twente. Tijdens de audit is gesproken met de persoon binnen Elan die verantwoordelijk is voor assessments en zij-instroom. Elan verzorgt assessments voor zij-instromende aspirant-docenten hetgeen resulteert in een assessment rapport. Het auditteam is gebleken dat zij daarbij het standaardassessment hanteert voor zij-instromende docenten in het VO en daarbij gebruik maakt van de indeling van de bekwaamheideisen (de SBL-competenties). Het auditteam heeft een recente versie ingezien, gedateerd 26 mei 2005. Het assessment levert een score op. Tijdens de audit werd er door het management van de opleiding expliciet op gewezen dat de vakinhoudelijke kennis van de kandidaat het vwo-niveau moet overstijgen. Indien beide assessoren twijfelen aan de vak kennis, dan volgt er een toets. Indien de score onvoldoende blijkt te zijn, dan dient de kandidaat zich buiten de 2e Graads Lerarenopleiding op vakinhoudelijk terrein te laten bijscholen bij een gerenommeerd/gecertificeerd instituut. Deze kennislacunes bij de student zijn opgenomen in een scholingsplan.

De kandidaten worden naar Elan verwezen door werkgevers. Incidenteel verwijst Hanzesteden een student door naar Elan. Elan verwijst kandidaten door naar lerarenopleidingen in de regio, waarvan Hanzesteden er één is. Voor Hanzesteden geldt specifiek dat er weinig tot geen aandacht wordt besteed aan vakinhoud (overeenkomstig de Wet voor de Zij-instromers) omdat studenten al een opleiding op vakinhoudelijk gebied gevolgd hebben en praktijkervaring hebben binnen hun vakgebied. Bij de doorverwijzing van kandidaten houdt Elan hiermee rekening. Het auditteam heeft de eindbeoordelingen en advies m.b.t. zij-instromers ingezien en deze als adequaat beoordeeld.

Het auditteam valt in positieve zin de gedetailleerdheid van het advies bij het geschiktheidsonderzoek op en de vertaling hiervan naar het curriculum van Hanzesteden. De resultaten worden goed vastgelegd.

De intake van de studenten die geen zij-instromers zijn en deze opleiding als kopstudie volgen is minder gestructureerd. Zij hebben een gesprek met de opleidingscoördinator. Indien nodig kunnen dit ook meerdere gesprekken zijn. In dit gesprek wordt expliciet aan de orde gesteld welke inspanning geleverd moet worden om uiteindelijk bij de opleiding de eindstreep te kunnen halen. Dit gesprek heeft niet het karakter van een assessment of beoordeling dat kan leiden tot vrijstellingen. Het auditteam beoordeelt de eerder beschreven intakeprocedure via Elan als adequater dan laatstgenoemde.

In de documentatie geeft de 2e Graads Lerarenopleiding aan dat, indien men recht wil doen aan de verschillende leerstijlen van studenten, men moeten variëren in de onderwijsprogrammering. De opleiding verwijst hierbij naar de leerstijlen van Kolb:

- de instructieaanpak: het onderwijs start bij een uitleg van de theorie;
- de zelfstudieaanpak: het onderwijs start bij het zelfstandig verwerken van informatie;
- de oefenaanpak: het onderwijs start bij het uitvoeren van opdrachten;
- de reflectieaanpak: het onderwijs start bij het opdoen van ervaringen.

Deze vormen van aanpak geven mogelijkheden aan waar het onderwijs kan beginnen en die aansluiten bij verschillende leerstijlen van studenten. Uit de opleidingspraktijk blijkt dat studenten voor verschillende aanpakken kiezen. Dat uit zich vooral in de startmoment van de praktijk. Zo zijn er studenten die met de praktijk beginnen, voordat de theorie aangeboden wordt. Andere studenten volgen eerst de binnenschoolse onderdelen en gaan dan de praktijk in. Weer anderen combineren theorie en praktijk voortdurend (dit laatste geldt i.h.b. voor de duale- en deeltijdstudenten en zij-instromers).

Elan als uitvoerder van het geschiktheidsonderzoek is eind 2004 beoordeeld door de Inspectie van het Onderwijs op de aspecten instroom en assessment. Uit het rapport, dat het auditteam in haar bezit heeft blijkt dat zij-instromers tevreden zijn over de voorlichting in zijn totaliteit. De informatie over het geschiktheidsonderzoek en het zij-instroom traject is voldoende uitvoerig. Het aantal veldassessoren is uitgebreid. Ten behoeve van kandidaat zij-instromers van een willekeurig vak kan door vakdeskundigen vanuit de praktijk een beoordeling van vakcompetenties plaatsvinden. De scholing van assessoren is uitgebreid, zo blijkt uit het inspectierapport. Als eis geldt dat de kandidaat moet beschikken over een relevant HO-getuigschrift en over elders verworven competenties. In het intakegesprek geeft de coördinator aan of naar zijn oordeel het HO-getuigschrift van de kandidaat voldoende relevant of actueel is voor het betreffende vakgebied. Als dat niet het geval is wordt de kandidaat medegedeeld wat er aan vakscholing nog dient plaats te vinden.

De inrichting van het geschiktheidsonderzoek is door de inspectie als positief beoordeeld: in de gesprekken die de inspectie voerde met een aantal zij-instromers gaven deze aan positief te zijn over het verloop van dit onderzoek. De geschreven beoordelingen en het scholings- en begeleidingsadvies zijn uitvoerig en op de persoon toegesneden. Er wordt helder aangegeven welke competenties nog ontwikkeld moeten worden. Het scholings- en begeleidingsadvies vloeit logisch voort uit de beoordeling van de competenties. Hieraan kan de conclusie verbonden worden dat in het geschiktheidsonderzoek rekening wordt gehouden met de vakinhoudelijke kennis van de kandidaat. Het auditteam deelt, na bestudering van documenten en het management gehoord hebbend, de conclusies van de Inspectie.

Oordeel: goed

Het auditteam beoordeelt dit facet voor de drie opleidingsvarianten als goed gelet op het feit dat:

- de opleiding voldoende inzicht heeft in de beginsituatie van de potentiële groep instromende studenten waardoor de opleiding in staat is een opleidingsprogramma aan te bieden dat aansluit bij de beginsituatie van de instromende groep studenten;
- het gevoerde beleid op dit terrein voldoende inzichtelijk is gemaakt in de documentatie en tijdens de gesprekken.

Facet 2.6. Duur

Criterion

Het facet 'Duur' is beoordeeld aan de hand van het volgende NVAO-criterium:⁴

- **Voldoet de opleiding aan de formele eis (240 ECTS) m.b.t. de omvang van het curriculum van een HBO bachelor opleiding?**

Bevindingen

Het totale aantal studiepunten van de opleiding 2^e graads lerarenopleiding van de Hogeschool Hanzesteden bedraagt voor de drie varianten, voltijd, deeltijd en duaal telkens 240 ECTS, zo blijkt uit het document "vakinhoudelijke eindtermen". Daarmee voldoen de drie varianten van de opleiding aan de formele, kwantitatieve eis die aan bachelor-opleidingen wordt gesteld.

Oordeel: voldoende

het auditteam heeft geconstateerd dat de opleiding een omvang heeft van 240 ECTS, reden om dit facet voor de 2e Graads Lerarenopleiding als voldoende te kwalificeren.

⁴ In feite gaat het hier niet om een criterium, maar om een formele vereiste. Zie de voetnoot bij beslissing E.

Facet 2.7. Afstemming tussen Vormgeving en Inhoud

Criteria

Het facet 'Afstemming tussen Vormgeving en Inhoud' is beoordeeld aan de hand van de volgende NVAO-criteria:

- **Is het didactisch concept in lijn met de doelstellingen?**
- **Sluiten de werkvormen aan bij het didactisch concept?**

Bevindingen

De afstemming tussen de vormgeving van de 2^e graad lerarenopleiding (voltijd, deeltijd en duaal) en de inhoud is beschreven in het opleidingsconcept. Dit geldt met name voor het hoofdstuk waarin de leeromgeving en de relatie tussen het binnen- en buitenschools curriculum beschreven wordt. Hier is aandacht besteed aan de leertheoretische uitgangspunten, het buitenschools curriculum, de praktijkcomponent, het binnenschools curriculum en de leraar als didacticus en zijn beroepstaak. Bestudering van dit document en de studiegids door het auditteam laat zien dat er sprake is van een competentiegericht curriculum en een sterke relatie met de praktijk.

Het zijn de competenties voor de beroepspraktijk en niet de lijnen van de verschillende disciplines en vakken die richtinggevend zijn voor de inrichting van het curriculum voor de voltijd-, deeltijd-, en duale variant van de opleiding. De sterke relatie met de beroepspraktijk komt ook tot uiting doordat studenten werken in een beroepsgerichte context aan het oplossen van beroepsproblemen en het opleveren van concrete door het auditteam bestudeerde beroepsproducten. Een derde relatie met de beroepspraktijk wordt gevormd door de reflectie op het beroep en de beroepsuitoefening.

Binnen het curriculum wordt de aandacht voor een vakspecifieke uitwerking van de didactiek op de volgende wijze gewaarborgd:

Binnen het moduulaanbod (het binnenschools curriculum)

Steeds is er de vertaling van algemeen didactische uitgangspunten naar een toepassing binnen het vak. Enkele voorbeelden:

- de student maakt taakwijzers voor het eigen vak waarbij aandacht is voor de didactische volgorde van de leerstof.
- de student ontwerpt een les voor een vak volgens het model 'Directe Instructie'.

Binnen integrale opdrachten (de brug tussen binnen- en buitenschools curriculum)

Integrale opdrachten verbinden de theorie en de praktijk en worden binnen de context van de school uitgevoerd. Steeds is er de toepassing binnen het vakgebied.

Enkele voorbeelden:

- de student stelt een handelingsplan op voor een medestudent in de klas met een vakspecifiek leerprobleem.
- de student maakt een analyse van een methode uitgaande van de kerndoelen van het vak.
- de student kan de mogelijkheden van ICT en bijbehorende software beoordelen voor het vakgebied.

Binnen de praktijk (het buitenschools curriculum)

Binnen de stage en de LIO verzorgt de student onderwijs op zijn vakgebied. Hij participeert in een vakgroep of team. Hij wordt begeleid en beoordeeld door een mentor die vakdocent is. Daarnaast werkt iedere student expliciet een beroepstaak uit waarin de vakdidactische aspecten van zijn vak centraal staan.

Het programma van de duale- en deeltijdopleiding is geënt op het studieprogramma van de voltijdopleiding. Mutatis mutandis geldt datgene wat hierboven is opgemerkt over de voltijdopleiding, ook voor de duale- en deeltijdvariant. Voorts wordt bij de duale- en deeltijdopleiding de werkplek van de student telkens getoetst op kwaliteit op een wijze die vergelijkbaar is met die welke bij de voltijdopleiding wordt gevolgd.

Ten aanzien van de didactiek hanteert de 2e Graads Lerarenopleiding specifieke uitgangspunten. Door de heterogeniteit in de studiegroepen leren studenten van elkaar. Algemene principes krijgen in verschillende vakken andere (vakspecifieke) uitwerkingen. Binnen de opleiding probeert men zoveel mogelijk tegemoet te komen aan de verschillende leerstijlen. Dat uit zich in vooral in de startmoment van de praktijk. Zo zijn er studenten die met de praktijk beginnen, alvorens de theorie aangeboden wordt. Andere studenten volgen eerst de binnenschoolse onderdelen en gaan dan in de praktijk. Weer anderen combineren theorie en praktijk voortdurend zoals de duale studenten en zij-instromers.

Het binnenschools curriculum van de opleiding is verdeeld in vier modules met daarbij behorende thema's:

- leerlingen en persoonlijkheden;
- het ontwerpen van onderwijsleersituatie;
- het creëren van leeromgevingen;
- het onderwijs aan specifieke groepen en individuen.

Binnen een module is een onderscheid gemaakt naar leergebieden, de brug en de praktijk. Dit leidt tot een ordening van het opleidingsaanbod waarbij de opleiding de volgende uitgangspunten hanteert:

- het creëren van samenhang en betekenis rondom bepaalde thema's uit het onderwijswerk;
- een centrale plaats geven aan de beroepspraktijk als werkplek, studieobject en perspectief;
- verbindingen maken tussen theorie en praktijk en deze verbindingen wendbaar maken.

Het auditteam constateert verder het volgende op basis van documenten en de audit:

- de leergebieden waar de student tijdens de opleiding mee geconfronteerd wordt hebben betrekking op: pedagogiek, ontwikkelingspsychologie, leertheorie en onderwijskunde.
- op de opleiding wordt geoefend en getraind met de theorie en wordt deze in betekenisvolle contexten geplaatst.
- in de praktijk worden kennis en vaardigheden geoefend in authentieke situaties.
- vanuit iedere module zijn er integrale opdrachten voor in de praktijk die de integratie bewerkstelligen. Om deze koppeling nog sterker te maken, zijn er beroepstaken en beroepsproducten ontwikkeld waardoor de beroepsgerichtheid sterker wordt.

Zij-instromers staan voor de klas en worden begeleid door de opleiding. Daarnaast treedt er namens de opleiding een supervisor op die begeleidt en in samenspraak met de coach op de school een beoordeling formuleert. Het gaat hierbij om maatwerktrajecten.

Het bovenstaande geldt, zo blijkt uit de audit en uit documentatie voor de drie opleidingsvarianten waarin de opleiding wordt aangeboden.

Oordeel: voldoende

Het auditteam kwalificeert dit facet voor de drie opleidingsvarianten als voldoende omdat:

- De opleiding beschikt over voldoende hechte relaties met het werkveld en de beroepspraktijk die vormt de basis voor het competentiegerichte curriculum;
- De concretisering van de didactiek komt in voldoende mate tot uiting in de beroepsproducten van studenten die het auditteam in haar bezit heeft;
- Het binnenschools curriculum is voldoende uitgewerkt en omvat die studieonderdelen die van belang zijn voor een 2e Graads Lerarenopleiding. Telkens wordt hierbij een relatie gelegd tussen deze studieonderdelen en de praktijk.

Facet 2.8. Beoordeling en Toetsing

Criterion

Het facet 'Beoordeling en Toetsing' is beoordeeld aan de hand van het volgende NVAO-criterium:

- **Wordt door de beoordelingen, toetsingen en examens adequaat getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd?**

Bevindingen

Het toetsbeleid is beschreven in de notitie "Toetsbeleid". Het is gebaseerd op het Hogeschoolbrede 'Toetsbeleid Saxion Hogescholen' (Deventer/ Enschede, november 2003) en de notitie 'Toetsen en beoordelen in een competentiegerichte leeromgeving' (Saxion Expertisecentrum Onderwijsinnovatie, 2004). In deze notities is de wijze beschreven waarop de opleiding omgaat met toetsen en de functies van toetsing binnen het leerproces.

De 2e Graads Lerarenopleiding wil de opleiding competentiegericht toetsen, dat wil zeggen dat men professioneel gedrag beoordeelt in een realistische context evenals de onderliggende kennis en vaardigheden die bij dat gedrag horen. De opleiding onderscheidt in feite drie manieren van toetsen: opdrachten, presentatie en de eindopdracht. Voor opdrachten geldt dat docenten in eerste instantie niet autonoom toetsen en beoordelen. Criteria worden tussen docenten afgestemd waarna docenten in een latere fase, nadat de criteria duidelijk zijn geformuleerd, alleen kan toetsen en beoordelen. Bij een presentatie beoordelen altijd twee docenten. Bij het beoordelen van de eindopdracht zijn ook meerdere docenten betrokken.

Uit de documentatie blijkt dat de opleiding drie ontwikkelingslijnen onderscheidt: een kennislijn, een integralelijn en een reflectielijn. In de kennislijn ligt het accent op de pedagogische en (vak)didactische kennis van de student. Ook kan het gaan om vakinhoudelijke kennis. In de integrale lijn staat uit uitvoeren van beroepstaken centraal. Binnen deze lijn wil de opleiding nog meer aansturen vanuit beroepstaken. Hiermee probeert de opleiding een verbinding te realiseren tussen het binnenschools- en het buitenschools curriculum. In de reflectielijn staat de ontwikkeling en de reflectie van de student centraal: hij is de persoon die leraar is.

Het auditteam merkt op dat het wenselijk zou zijn indien de opleiding voorziet in een aan de studie verbonden kennisonderdeel gegeven door bijvoorbeeld gastdocenten, waarin de student materiaal krijgt aangereikt dat reflectie op het vak tilt boven het niveau van wat wij noemen 'on geïnformeerde zelfreflectie'. De opleiding zou een aantal onderwerpen kunnen selecteren die bij kunnen dragen aan verbreding en verdieping van de competenties. Te denken valt hierbij aan ethische aspecten van leraarschap of het onderwijssysteem in de ons omringende landen.

In de volgende tabel is beschreven welke aspecten in de 2e Graads Lerarenopleiding worden getoetst.

Wat wordt getoetst?	Voorbeeld uit de opleiding
Parate kennis	Theorietoetsen van de verschillende modules.
Inzicht kennisdomein	Integrale opdrachten
Toepassen van kennis in de praktijk	-Stages/lio -Integrale opdrachten
In praktijk gebruik maken van combinatie van theorieën en modellen	-Stages/lio - Integrale opdrachten
Integratie kennen (kennis, kunnen (vaardigheden) en zijn (persoonlijke professionele	-Stages/lio - Integrale opdrachten

ontwikkeling):beroepscompetenties	
Het niveau van competentie-ontwikkeling	M.n. in de stages
Metacognitieve vaardigheden of leren-leren vaardigheden (o.a. reflecterend vermogen) (het uitbouwen hiervan van wat in de andere hbo-vooropleiding geleerd is)	-Stages/lio -Integrale opdrachten -Portfolio
Uitvoeren van beroepstaken, ontwikkelen van beroepsproducten	-Stages/lio
Functioneren in authentieke situaties	-Stages/lio
Coöperatief vermogen	-M.n. rol als teamlid in de stages/lio
Professionele attitude Communicatief gedrag	-Komt terug in alle onderdelen van de opleiding, o.a. bij professioneel handelen in de stagepraktijk/lio-praktijk.
Zelfkennis	-M.n. bij zelfevaluatie in de stage/lio -Portfolio

Uitgegaan wordt van competenties en bekwaamheden (gedrag dat gebaseerd is op kennis, motivatie, vaardigheden en persoonskenmerken in authentieke beroepssituaties). Competenties worden getoetst met authentieke toetsen. Het gebruik van portfolio en kennistoetsing spelen hierbij ook een rol, zo blijkt uit bestudering van het auditteam van o.a. de portfolio's. Beoordeling en toetsing van door de student geleverde prestaties tijdens werkperiodes/stages vinden plaats in samenspraak met de onderwijsinstelling waarbinnen de leerwerkperiodes of de stages plaatsvinden. Dit blijkt uit de verslagen die het auditteam tijdens de visitatie heeft ingezien. Mutatis mutandis geldt dit ook voor de deeltijdvariant en de duale variant.

Opgemerkt moet worden dat de opleiding niet beschikt over een eenduidige set van criteria op grond waarvan een portfolio beoordeeld wordt. Nu is dit ook niet eenvoudig; zo is er binnen bijvoorbeeld de bèta-didactiek internationaal geen kant-e-n-klare oplossing voor. Het auditteam geeft de 2e Graads Lerarenopleiding de suggestie mee om naar de studenten toe wat deze beoordeling betreft nog explicieter te zijn.

De examencommissie van de opleiding heeft wettelijk bepaalde bevoegdheden en verantwoordelijkheden op het gebied van kwaliteitsmanagement. Het gaat hier om toetsbeleid en toetsbewaking (inclusief validiteit en betrouwbaarheid van beoordelingen), niveaubewaking, voorkomen van liftersgedrag en oneigenlijke verwerving/toekenning van studiepunten, e.d. Verder liggen er taken op het gebied van vrijstellingen, organisatie van toetsen, actie bij meningsverschillen, actie bij onregelmatigheden, uitreiking diploma's e.d. De examencommissie van de opleiding draagt jaarlijks zorg voor verslaglegging.

De leden van de examencommissie, waar het auditteam mee heeft gesproken, wijzen examinatoren aan en stellen regels vast voor de goede gang van zaken tijdens tentamens. Daarnaast kan de examencommissie richtlijnen en aanwijzingen geven met betrekking tot de beoordeling. De examencommissie van de 2e Graads Lerarenopleiding komt regelmatig bijeen om zaken te bespreken als: Onderwijs- en examenregeling, vaststellen of een student al dan niet mag afstuderen, vaststellen of een kandidaat geslaagd is voor zijn opleiding (na het eindgesprek), vaststellen van studietrajecten van studenten etc. De toetscommissie van de 2e Graads Lerarenopleiding is verantwoordelijk voor het schrijven en het bewaken van het toetsbeleid. Zo nodig screent de commissie de kwaliteit van toetsen, hetgeen het auditteam als adequaat beschouwt.

Oordeel: voldoende

Het auditteam kwalificeert het facet 'Beoordeling en Toetsing' voor de voltijd-, deeltijd- en duale variant van de opleiding als voldoende omdat:

- toetsing en beoordeling voldoende beschreven zijn in door het auditteam bestudeerde notities;
- de huidige praktijk van toetsen en beoordelen op een gestructureerde en gecontroleerde wijze plaatsvindt;
- de gehanteerde toetsvormen aansluiten op de werkvormen en de gebruikte toetsen voldoende valide en betrouwbaar zijn.

SAMENVATTEND OORDEEL "PROGRAMMA": VOLDOENDE

Naar het oordeel van het auditteam kent de 2e Graads Lerarenopleiding, voltijd, deeltijd en duaal een studieprogramma:

- dat in termen van kennis-, attitude- en competentieontwikkeling aantoonbaar op HBO-niveau is gesitueerd;
- dat qua oriëntatie en organisatie duidelijk gericht is op het werkveld;
- waarbij praktijkgerichtheid, de thematische ordening en de gerichtheid op beroepstaken een voldoende waarborg vormen voor de interne samenhang van het programma;
- dat mogelijkheden biedt aan de studenten om hun opleiding tot 2^e graads leraar te realiseren via frequente en gestructureerde interactie met het werkveld.

Onderwerp 3: Inzet van Personeel

Dit onderwerp kent drie facetten: 1. eisen hbo; 2. kwantiteit personeel; 3. kwaliteit personeel.

Facet 3.1. Eisen HBO

Criterion

Het facet 'Eisen HBO' is beoordeeld aan de hand van het volgende NVAO-criterium:

- **Wordt het onderwijs voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroepspraktijk?**

Bevindingen

De 2e Graads Lerarenopleiding streeft, zo geeft men aan, voor de drie opleidingsvarianten naar een personeelsbestand dat een verbinding kan leggen met de beroepspraktijk. Wat betreft ervaringsachtergrond vindt de opleiding het belangrijk dat de onderwijsgevende zelf in het onderwijs gewerkt heeft (bij voorkeur in verschillende vormen). Om de relatie met de beroepspraktijk vast te houden gaat men er tevens van uit dat elke onderwijsgevende actief blijft in het werkveld: hetzij via stagebegeleiding en het coachen van (aanstaande) leraren, hetzij via het verzorgen van trainingen/cursussen of advieswerk, hetzij via een deeltijdbaan in het onderwijs. De docenten zijn vrijwel allemaal lid van vaknetwerken van waaruit jaarlijks twee tot vijf bijeenkomsten/netwerkdagen georganiseerd worden op voor de lerarenopleiding relevante vakgebieden als aardrijkskunde, geschiedenis, beeldende vakken e.d. Uit de door het auditteam bestudeerde cv's blijkt dat docenten als voldoende geëquipeerd moeten worden beschouwd om de opleiding te verzorgen.

Bij de aanname van personeel is ervaring in de praktijk en beroepsgerichtheid een belangrijk criterium. Daartoe is een onderwijsprofiel opgesteld. Hieruit blijkt dat de docent dient te beschikken over algemene competenties op de terreinen: vakinhoudelijk, didactiek, pedagogiek, communicatie en dialooggestuurd onderwijs. Van belang is verder dat docenten beschikken over een relevante vakinhoudelijke (leraar)opleiding. Afhankelijk van takenpakket zijn er aanvullende wensen t.a.v. post-hbo/academische opleiding (bijvoorbeeld in relatie tot kenniscirculatie en onderzoeksvaardigheden).

De docenten die ingezet worden bij de 2^e graads lerarenopleiding zijn ook werkzaam in de beroepspraktijk en geven bijvoorbeeld ook trainingen aan zittende leraren in het onderwijs. Het bestand aan inzetbare docenten voor de 2^e graads lerarenopleiding binnen de Academie is groot en er zijn medio 2005 twee nieuwe docenten aangenomen die tot dan toe in het voortgezet onderwijs werkzaam waren.

M.b.t. internationale deskundigheid is er binnen de Academie deskundigheid aanwezig: zowel op het terrein van interculturele communicatie als op het terrein van intercultureel onderwijs en onderwijs in het buitenland. Een aantal docenten participeert in internationale netwerken, volgen scholingen in het buitenland (bijvoorbeeld "Professional Development Schools") of geeft trainingen in het buitenland. Het auditteam heeft geconstateerd dat docenten internationale onderwijsconferenties bijwonen en voor de opleiding relevante werkbezoeken brengen aan lerarenopleidingen binnen de EU.

Uit het tevredenheidsonderzoek en het alumnionderzoek blijkt dat studenten zeer tevreden zijn over het functioneren van de docenten. De beroepsgerichtheid scoort hoog (cijfergemiddelde 8,7 !). 75% van de studenten vindt dat binnen de opleiding relevante internationale ontwikkelingen aan bod komen. Van de mogelijkheid om stage in het buitenland te lopen, wordt tot op heden geen gebruik gemaakt; een belangrijke factor hierbij is ongetwijfeld dat vrijwel alle cursisten een baan hebben.

Oordeel: goed

Het auditteam beoordeelt dit facet voor de voltijd-, deeltijd en duale variant als goed omdat:

- de docenten van de opleiding in ruime mate contact onderhouden met het werkveld;
- de docenten door middel van deze contacten een concrete verbinding leggen tussen werkveld en programma;
- docenten intensieve en voor de opleiding relevante relaties hebben met het werkveld, i.c. hier nog ten dele werkzaam in zijn.

Facet 3.2. Kwantiteit Personeel

Criterion

Het facet 'Kwantiteit Personeel' is beoordeeld aan de hand van het volgende NVAO-criterium:

- **Wordt er voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen?**

Bevindingen

In de nota 'Formatiebeleid' is beschreven welke personeelssamenstelling nagestreefd wordt. De nota's op het gebied van personeelsbeleid worden sinds 2002 jaarlijks geëvalueerd en geactualiseerd en komen zowel op de agenda's van de Raad van Advies, het MT en de Academieraad. Ook de accountmanager P&O geeft feedback op de nota's en bewaakt mede de samenhang met het totale Saxion-P&O-beleid.

De Academie beschikt over een ruim bestand aan gekwalificeerd personeel dat bij eventuele groei van de opleiding ingezet kan worden, zo is het auditteam gebleken tijdens de audit. Concreet: de docent-student ratio is 1:22. Over het algemeen zijn de docent 'jong', d.w.z. jonger dan 45 jaar.

Oordeel: voldoende

Het auditteam beoordeelt dit facet voor de drie opleidingsvarianten als voldoende omdat:

- de huidige omvang van de formatie de 2^e Graads Lerarenopleiding in staat stelt het opleidingsprogramma in voldoende mate uit te voeren; de genoemde docent : student ratio ligt onder het landelijk gemiddelde;
- gelet op de thans aanwezige deskundigheid van de docenten is de opleiding in staat de gewenste kwaliteit te leveren.

Facet 3.3. Kwaliteit Personeel

Criterion

Het facet 'Kwaliteit Personeel' is beoordeeld aan de hand van het volgende NVAO-criterium:

- **Is het personeel gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma?**

Bevindingen

Het personeel van de 2e Graads Lerarenopleiding is gekwalificeerd voor wat betreft de kennis van het beroep, de ontwikkelingen van het vakgebied en de ontwikkelingen in het beroepenveld. Vanuit didactisch oogpunt is het docentenkorps geschoold in competentiegericht leren in relatie tot het beroepsprofiel en de opleidingskwalificaties die in samenwerking met het werkveld is opgesteld.

De docenten van de voltijd-, deeltijd- en duale variant hebben vrijwel zonder uitzondering ervaring in het onderwijs op de verschillende vakgebieden waar de opleiding betrekking op heeft, zo blijkt uit de door het auditteam bestudeerde cv's. Bijna alle onderdelen van het curriculum kunnen inhoudelijk door het docententeam worden afgedekt. Waar dit niet het geval is, wordt externe expertise ingezet. De opleiding geeft in het onder 1.1 genoemde verbeterplan aan dat men zorg zal dragen voor 'Personele versterking van het docententeam door inzet van de aanwezige capaciteit van vakdidactici in de Academie voor Pedagogiek en Onderwijs. Aanvullend trekken we externe vakdocenten aan op die gebieden waarvoor we geen externe deskundigen hebben'. Het auditteam beoordeelt dit als een adequate maatregel.

De opleiding onderhoudt nauwe contacten met scholen voor voortgezet onderwijs. Een stageteam bewaakt de kwaliteit van begeleiders van deze stagebiedende scholen. In het verleden verzorgde het team cursussen praktijkbegeleiding, maar de behoefte hieraan is momenteel gering.

In 2001 is in het kader van een ontwikkelingsgericht personeelsbeleid de Saxonnota "Gesprekscyclus" vastgesteld, die tevens door de Hogeschool Hanzesteden wordt gehanteerd. De gesprekscyclus bestaat uit een taak-doelstellingengesprek, een functioneringsgesprek en een beoordelingsgesprek. Het management van de opleiding voert functioneringsgesprekken en een taak-doelstellingengesprek met alle medewerkers. Van deze gesprekken wordt een verslag gemaakt. In 2004 is ten behoeve van de gesprekscyclus 2005 een nieuw format gemaakt t.b.v. het functioneringsgesprek; een persoonlijk ontwikkelingsplan maakt nu onderdeel uit van dit gesprek. Beoordelingsgesprekken worden momenteel alleen gevoerd in het kader van een vaste aanstelling of een verlenging van een tijdelijke aanstelling.

Met alle medewerkers van de opleiding is een POP opgesteld en zijn – ook voor de opleiding relevante – scholingswensen geïnventariseerd en waar mogelijk gerealiseerd. Naar aanleiding van de opleidingswensen wordt jaarlijks een scholingsplan vastgesteld en budget gereserveerd om dit te realiseren. De functioneringsfeedback en de POP's worden mede benut t.b.v. taaktoewijzing, hierbij kan het initiatief van twee kanten komen. Het is aan de directie of het managementteam om uiteindelijk een besluit te nemen over de definitieve toedeling waarbij naast de gewenste "fit" tussen competenties en werkzaamheden ook andere meer praktisch-organisatorische overwegingen een rol kunnen spelen.

Oordeel: goed

Het auditteam beoordeelt dit facet voor de voltijd-, deeltijd- en duale variant als goed omdat:

- wat vakdeskundigheid en inzicht in het werkveld betreft de docenten goed toegerust zijn om de opleiding op HBO-niveau te verzorgen;
- de meeste docenten actief werkzaam zijn (geweest) in het domein voortgezet onderwijs en zorgen voor een consequente en vóórtdurende inbreng van hun expertise in het programma.

SAMENVATTEND OORDEEL "INZET VAN PERSONEEL": VOLDOENDE

Het auditteam beoordeelt het onderwerp "Inzet van Personeel" voor de drie opleidingsvarianten als voldoende omdat:

- het personeel in staat is de verbinding met de beroepspraktijk te leggen;
- het ingezette personeel kwalitatief van een goed niveau is;
- het aantal docenten dat de opleiding verzorgt voldoende is.

Conform de "Beslisregels Accreditatie" zoals vastgelegd in het NVAO Accreditatiekader, kan een Onderwerp niet hoger scoren dan 'voldoende'. Het auditteam beoordeelt evenwel twee facetten van het onderwerp 'Inzet van Personeel' als goed. Dit rechtvaardigt een kwalificatie 'goed' voor dit onderwerp. Reden voor het auditteam de kwalificatie 'goed' als extra aantekening aan het oordeel toe te voegen.

Onderwerp 4: Voorzieningen

Dit onderwerp kent twee facetten: 1. materiële voorzieningen; 2. studiebegeleiding.

Facet 4.1. Materiële Voorzieningen

Criterion

Het facet 'Materiële Voorzieningen' is beoordeeld aan de hand van het volgende NVAO-criterium:

- **Zijn de huisvesting en de materiële voorzieningen toereikend om het programma te realiseren?**

Bevindingen

De Hogeschool Hanzesteden is gevestigd in het gebouw, vlakbij het station, van Saxion Hogescholen in Deventer. Tijdens de audit heeft het auditteam de voorzieningen van de 2e Graads Lerarenopleiding bezocht (lokalen, e.d.) en bekeken (pc's, e.d.). De Academie kan gebruik maken van de aanwezige hogeschoolvoorzieningen. Daarnaast beschikt zij over ruimtes voor specifieke onderwijsdoeleinden.

Voor het personeel zijn eigen ruimten beschikbaar en voor het academiebureau, de directeur en de onderwijsmanagers zijn aparte werkkamers beschikbaar. In het Businessplan van de Academie zijn enkele specifieke wensen aangegeven, zo constateert het auditteam. Genoemd worden hierin de inrichting van vaklokalen en eigen studentruimten. Verder geeft men in het businessplan aan dat de digitale leer- en werkomgeving verder geoptimaliseerd dient te worden conform de door Saxion vastgelegde eisen. De Hogeschool Hanzesteden beschikt over voldoende adequate materiële voorzieningen voor de 2e Graads Lerarenopleiding waarbij gestreefd wordt naar verdere optimalisering, zo constateert het auditteam met tevredenheid.

Voor alle docenten zijn werkplekken beschikbaar in het zogenaamde flexkantoor; samenwerking en teamcontacten worden hierdoor vergemakkelijkt. In 2003 heeft onderzoek plaatsgevonden naar de concrete werkplek van personeelsleden (zithouding, hoogte van het scherm, lichtinval, e.d.). Op basis hiervan zijn bureauhoogtes voor sommige personeelsleden aangepast, hoogte-instelbare monitorstandaarden geplaatst en zijn overal lcd-schermen geplaatst.

Uit het studenttevredenheidsonderzoek blijkt een 100% tevredenheid over de faciliteiten.

Oordeel: voldoende

Het auditteam kwalificeert het facet 'Materiële Voorzieningen' voor de drie varianten van de opleiding als voldoende.

- de huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om de opleiding te realiseren;
- er bestaat met het oog op de toekomst voldoende inzicht in de wensen en eisen t.a.v. de materiële voorzieningen bij zowel de docenten als de studenten. De opleiding houdt, binnen zekere grenzen, aantoonbaar rekening met de wensen van betrokken partijen op het terrein van voorzieningen.

Facet 4.2. Studiebegeleiding

Criteria

Het facet 'Studiebegeleiding' is beoordeeld aan de hand van de volgende NVAO-criteria:

- **Zijn de studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten adequaat met het oog op de studievoortgang?**
- **Sluiten de studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten aan bij de behoefte van de studenten?**

Bevindingen

Tijdens de audit blijkt dat de lijnen tussen student en docent kort zijn (zie hierna). Docenten kennen hun studenten snel bij naam. Studenten krijgen ondersteuning via leerprocesbegeleiding en studieloopbaanbegeleiding. Elke student beschikt over informatie over de opzet van het studie programma en de gang van zaken in het onderwijs. De opleiding reikt studenten diverse documenten aan om hen adequaat te informeren. Het opleidingsprofiel is beschreven in de studiegids evenals de opleidingscompetenties. Laatstgenoemde zijn tevens opgenomen in modulboek en stage-/lio-dossiers. De opzet van het programma staat beschreven in de studiegids; evenals de planning en organisatie. Informatie over werkvormen, toetsen en beoordelen treft de student in de modulboeken.

Elke student wordt begeleid door een docent en kan bij de studieleider terecht voor vakoverstijgende zaken. De opleiding beschikt over een uitvoerige studiegids en een brochure voor aankomende studenten. Met hen wordt ook een persoonlijk intakegesprek gevoerd en bij zij-instromers is er sprake van een intake-assessment. Eenzelfde procedure geldt voor de leertrajecten die de student doorloopt tijdens werkperiodes en stages. De begeleiding vindt dan plaats in samenspraak met de stagebiedende organisatie. Mutatis mutandis geldt dit ook voor de deeltijd variant en voor de duale variant.

De opleiding maakt bij de begeleiding van studenten gebruik van een portfolio. Voor studenten is dit portfolio een middel om te reflecteren op het leerproces, om zelf het eigen leerproces te kunnen sturen, om sterke kanten en verbeterpunten laten zien, om de persoonlijke groei zichtbaar te maken en om zich op basis van competenties te profileren. Voor docenten is het portfolio een middel om studenten te beoordelen op hun leerproces, de communicatie met studenten te optimaliseren, studenten voortdurend te motiveren en om studenten verantwoordelijk te maken voor het eigen leerproces. Dit portfolio is verder op een heldere wijze beschreven in de studiegids. De studieleider en portfolio-ondersteuner volgen het leerproces van de student. Het portfolio in wording vormt dan ook de basis voor de portfoliogesprekken. Minimaal een week voorafgaand aan dit gesprek levert de student zijn portfolio bij de begeleider in. Deze zal met name het zelfmanagementplan en de reflectieverslagen doornemen. Studenten kunnen ook zelf onderwerpen aandragen die zij met de studiebegeleider willen bespreken.

De begeleiding wordt door studenten als positief en stimulerend ervaren en de score voor de begeleidende en coachende vaardigheden van docenten is een 8,4. Studenten vinden ook dat er een lage drempel is tussen studenten en docenten. Indien er problemen zijn met de studie, zo is het auditteam gebleken, dan kunnen studenten terecht bij docenten of de coördinator van de opleiding. Er wordt snel gereageerd via de telefoon of de mail indien studenten vragen hebben over de begeleiding.

Uit het tevredenheidsonderzoek blijkt dat studenten tevreden zijn over de informatievoorziening. Het auditteam constateert op basis van de documentatie en tijdens de gesprekken met studenten dat zij inderdaad tevreden zijn over de informatievoorziening.

Oordeel: voldoende

Het auditteam kwalificeert dit facet voor de voltijd-, deeltijd- en duale variant als voldoende:

- de studiebegeleiding gerealiseerd door de 2e Graads Lerarenopleiding alsmede de daarmee verbandhoudende informatievoorziening is adequaat met het oog op de studievoortgang en sluit aan bij de behoefte van de studenten.

SAMENVATTEND OORDEEL "VOORZIENINGEN": VOLDOENDE

Het auditteam kwalificeert het Onderwerp "Voorzieningen" voor de drie opleidingsvarianten als voldoende.

- de ruimtelijke en materiële voorzieningen maken het goed mogelijk de opleiding op adequate wijze te realiseren;
- de studieloopbaanbegeleiding vindt op een gestructureerde en adequate wijze plaats.

Onderwerp 5: Interne Kwaliteitszorg

Dit onderwerp kent drie facetten: 1. evaluatie resultaten; 2. maatregelen tot verbetering; 3. betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld.

Facet 5.1. Evaluatie Resultaten

Criterion

Het facet 'Evaluatie Resultaten' is beoordeeld aan de hand van het volgende NVAO-criterium:

- **Wordt de opleiding periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen?**

Bevindingen

De 2e Graads Lerarenopleiding, voltijd, deeltijd en duaal maakt, zo blijkt uit de documentatie, gebruik van het kwaliteitszorgsysteem zoals dat Saxion-breed geldt. Hierbij worden de volgende eisen aan het kwaliteitsbeleid gesteld: doelgerichtheid, systematisch, structureel, continu, cyclisch, klantgericht en integraal. De eisen zijn vastgelegd in het kwaliteitskader van Saxion. Het gaat hier zowel om de zogenaamde accreditatie-eisen als de eigen streefdoelen van Saxion. Op diverse terreinen zijn ook resultaten/kengetallen geformuleerd.

M.b.t. het onderwijs is een aantal resultaten op Saxionniveau geconcretiseerd en genormeerd. Het gaat hierbij ook om de items, die in het Saxion tevredenheidsonderzoek geformuleerd zijn: inhoud en samenhang van het studieprogramma, voorbereiding op de beroepsuitoefening, manier van studeren en studieloopbaanbegeleiding, toetsen, studielast, studie- en toetsroosters, de docenten, informatievoorziening, de totaalindruk.

M.b.t. het onderwijs is een aantal resultaten op Academieniveau verder geconcretiseerd. Deze items komen ook terug in de gesprekken met Resonansgroepen en in de moduulevaluaties. Het betreft de volgende onderdelen: leerplan (van een onderwijseenheid), kwaliteit van lessen, kwaliteit literatuur, kwaliteit toetsing, kwaliteit studentgedrag, totaalbeoordeling. M.b.t. de bovengenoemde normen geldt een streefnorm van 70% tevredenheid of een minimale score van 7,0.

Er bestaat structurele aandacht en betrokkenheid bij alle geledingen voor de geleverde kwaliteit. De medewerkers zijn verantwoordelijk voor de geleverde kwaliteit en het management stuurt medewerkers hierop aan via de gesprekscyclus, via procedures, via afstemmingsgesprekken met jaarplanners en clustervoorzitters en via diverse vormen van werkoverleg (personeelsvergadering, themavergaderingen, studiedagen).

In het Businessplan en, meer uitvoerig, in de nota kwaliteitszorg is beschreven welke evaluaties en kwaliteitsmetingen verricht worden en op welke wijze er vorm gegeven wordt aan de PDCA-cyclus door de opleiding. De opleiding onderscheidt hierin hoofd- en deelprocessen, welke instrumenten en meetinstrumenten hierop ingezet worden en wie welke taken uitvoert met welke verantwoordelijkheden en bevoegdheden.

De opleiding heeft de processen die van belang zijn voor de kwaliteit van het onderwijsproces in kaart gebracht, hierbij (meet)instrumenten geformuleerd alsmede de verantwoordelijke persoon aangewezen. Bijvoorbeeld: voor processen op het terrein van de totstandkoming van beroepsprofiel, onderwijsconcept, didactisch model en het globaal curriculum wordt gebruik gemaakt van het onderwijsmodel van Saxion onder de verantwoordelijkheid van de directeur van de 2e Graads Lerarenopleiding en het managementteam. Ter adstructie geven wij hieronder verder een aantal voorbeelden waarin een onderscheid gemaakt wordt tussen de processen, het (meet)instrument en de verantwoordelijke functionaris en/of organisatie eenheid .

Processen	(Meet)instrumenten	Verantwoordelijkheid
Uitvoering onderwijseenheid en curriculum	Normen vanuit Saxion en de Academie m.b.t. onderwijskwaliteit; Saxion tevredenheidsonderzoek, aangevuld jaarenquête Moduul- en kwartielevaluatie via vragenlijst en/of resonansgroep	Dienst O&S, RvB MT APO Dienst O&S Manager onderwijsorganisatie Manager onderwijsorganisatie, MT
Resultaat van het geheel van alle processen	Kengetallen Saxion tevredenheidsonderzoek, jaarenquête Alumnionderzoek Werkgeversonderzoek Managementrapportages, jaarverslag, verbeterplannen	Dienst O&S, RvB MT en Saxion Dienst O&S MT APO Directeur APO
Financieel proces	Saxionrichtlijnen Begroting Maandelijks uitputtingsoverzichten Kwartielrapportages Managementrapportages Jaarrekening en jaarverslag P&C-cyclus in de dienst	Dienst FEZ, RvB Directeur APO Fez FEZ en directeur APO Directeur APO i.s.m. diensten
Processen t.b.v. beheersing kwantiteit en kwaliteit personeel	Saxion personeelsbeleid, CAO Beleid t.a.v. w&s Functieordening en personeelsplanning Scholingsbeleid Gesprekcyclus P&C-cyclus in de dienst RIE en Arbobeleid Personeel tevredenheidsonderzoek PAGO	Dienst P&O, RvB Directeur APO Directeur en (o.a.) MT
Processen t.a.v. materiële aspecten inclusief faciliteiten	Saxionbeleid Gebruikerscommissie Saxion Tevredenheidsonderzoek Saxion	FB, RvB Directeur FB Dienst O&S

De uitkomsten van kwaliteitsmetingen worden besproken in het managementteam evenals de te ondernemen acties. In het managementteam wordt ook verder vastgesteld hoe zowel de uitkomsten als de mogelijke acties besproken kunnen worden met het personeel en studenten. De invoering van de vastgestelde acties wordt bewaakt door het managementteam.

Elk jaar verschijnt een jaarrapportage waarin de verbeteracties vastgelegd worden. De laatste jaren is ook gewerkt met een zogenaamde kwaliteits(mid)dag, waarbij gezamenlijk met docenten en studenten over kwaliteit gesproken wordt. Het gaat dan o.a. om de uitkomsten van kwaliteitsonderzoek, de voortgang van verbeterpunten en voorgenomen acties, de verkenning van wensen van studenten en de inventarisatie van oplossingen voor kwaliteitsproblemen. Via mededelingenbladen/intranet worden studenten ook geïnformeerd over de uitkomsten van kwaliteitsonderzoek en voorgenomen acties.

Oordeel: goed

Het auditteam beoordeelt dit facet voor de drie opleidingsvarianten als goed.

- het kwaliteitssysteem van de opleiding is goed uitgewerkt en functioneert naar behoren;
- de koppeling tussen het hogeschoolbrede systeem en het opleidings specifieke is zichtbaar en merkbaar.

Facet 5.2. Maatregelen tot Verbetering

Criterion

Het facet 'Maatregelen tot Verbetering' is beoordeeld aan de hand van het volgende NVAO-criterium:

- **Vormen de uitkomsten van periodieke evaluaties van de opleiding de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen?**

Bevindingen

Periodiek vindt evaluatie plaats m.b.t. de vraag in welke mate de gestelde doelen bereikt zijn en in welke mate de doelen nog actueel zijn. Bij deze evaluatie zijn zowel personeelsleden, studenten, oud-studenten en het werkveld betrokken. Over de uitkomsten van de evaluatie en de interpretatie hiervan en de vaststelling van verbeterplannen wordt uitgebreid met alle betrokkenen gecommuniceerd.

Naar aanleiding van de tijdens de audit gevoerde gesprekken en op basis van de documentanalyse blijkt dat de opleiding sedert de laatste interne periodieke evaluatie aantoonbare verbeteringen heeft doorgevoerd, onder andere daar waar het:

- de actualisering van de beschrijving van het evaluatiebeleid betreft (medio 2005);
- de versterking van de PDCA-cyclus op alle niveaus (2005-2009) betreft. Het gaat hier om de al eerder genoemde punten: PDCA-cyclus op MT-niveau, jaarplannersniveau en docentniveau en hieraan gerelateerde documenten en stappenplannen.

Verbeteringen op het gebied van studeerbaarheid zijn aangebracht door een andere jaarplanning en met de jaarplanners is opnieuw doorgesproken hoe een en ander beter afgestemd kan worden. Alle bevindingen en verbeteracties zijn ook via intranet aan studenten gepubliceerd; het voornemen is dat begin 2005 de directeur alle klassen bezoekt om verder te spreken over de ingang gezette acties.

Oordeel: voldoende

Het auditteam beoordeelt dit facet voor de drie opleidingsvarianten als voldoende:

- de uitkomsten van de periodieke evaluaties worden aantoonbaar vertaald in concrete verbetermaatregelen waarvan de implementatie wordt gemonitord.

Facet 5.3. Betrekken van Medewerkers, Studenten, Alumni en Beroepenveld

Criterion

Het facet 'Betrekken van Medewerkers, Studenten, Alumni en Beroepenveld' is beoordeeld aan de hand van het volgende NVAO-criterium:

- **Zijn -en zo ja op welke wijze- medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld actief betrokken bij de interne kwaliteitszorg van de opleiding?**

Bevindingen

Uit de documentatie blijkt dat de opleiding het kwaliteitszorgsysteem hanteert dat operationeel is binnen Saxion Hogeschool. Eerdere door Hobéon Certificering als VBI uitgevoerde audits binnen Saxion Hogeschool hebben aangetoond dat dit systeem adequaat werkt binnen de hogeschool. Wat betreft deze 2e Graads Lerarenopleiding geldt het volgende.

Uit de documentatie en tijdens de audit is gebleken dat de opleiding actief is daar waar het gaat om diverse geleidingen van zowel binnen als buiten de onderwijsorganisatie bij het kwaliteitsbeleid te betrekken. Zo betreft de opleiding de beroepenveldcommissie, alumni en studenten bij het verder verbeteren van de kwaliteitszorg.

Ten aanzien van de werkveldcommissie is tijdens de audit gebleken dat de belangrijkste taken van deze commissie liggen op het terrein van:

- het adviseren van de opleiding betreffende de aansluiting op de belangrijke ontwikkelingen binnen het beroep en kwaliteitsbewaking van de opleiding door het geven van adviezen;
- het reageren op concrete onderwijsproducten en beleidsnotities.

De opleiding maakt verder gebruik van intervisiegroepen en, wat men noemt, 'intercollegiale consultatie'. Men onderscheidt de volgende vormen: intervisie bij het instituutspracticum, afstemming van toetsvragen, intervisie binnen het cluster (inclusief collegiaal lesbezoek) en een introductietraject voor nieuwe onderwijsgevenden en stagebegeleiders.

Uit de documentatie is het auditteam het volgende gebleken:

- modules worden geëvalueerd. De uitkomsten van deze evaluaties worden besproken in het managementteam, gaan naar betrokken jaarplanners en docenten en resulteren in verbeterplannen die bewaakt worden door het managementteam.
- alle cursussen worden met vertegenwoordigers van studenten en een functionaris vanuit de opleiding besproken aan de hand van een formulier waarin de kwaliteitseisen zijn opgenomen.
- betrokken onderwijsgevende en de directie krijgen een afschrift van de "resonans". Indien noodzakelijk worden op basis hiervan acties ondernomen.

De uitkomsten van de verschillende kwaliteitsmetingen worden besproken in het managementteam van de opleiding, evenals de mogelijke acties. Hier wordt ook verder vastgesteld op welke wijze de uitkomsten en de mogelijke acties besproken zullen worden met het personeel en studenten. De invoering van de vastgestelde acties wordt bewaakt door het managementteam. Elk jaar verschijnt er een jaarrapportage waarin de verbeteracties vastgelegd worden.

Een werkgeversonderzoek vindt eens in de vier jaar plaats. Alle studenten (ook LIO'ers) beëindigen de opleiding met een eindgesprek. Hierbij is een externe deskundige aanwezig. De externe deskundige geeft de opleiding feedback over het niveau van de kandidaten en advies over verbeteringen in het curriculum.

Daarnaast kent Saxion een alumnionderzoek dat eens in de twee jaar gehouden wordt. De uitkomsten van de verschillende kwaliteitsmetingen worden besproken in het management team, evenals de eventueel te ondernemen acties. In het managementteam wordt ook verder vastgesteld hoe zowel de uitkomsten als de mogelijke vervolgacties besproken worden met het personeel en studenten. De invoering van de vastgestelde acties wordt bewaakt door het managementteam. Elk jaar verschijnt een jaarrapportage waarin de verbeteracties vastgelegd worden.

De laatste jaren is ook gewerkt met een zogenaamde kwaliteits(mid)dag, waarbij gezamenlijk met docenten en studenten over kwaliteit gesproken wordt; het gaat zowel om rapportage over uitkomsten van kwaliteitsonderzoek en voortgang van verbeterpunten en voorgenomen acties als om verkenning van wensen van studenten en inventarisatie van oplossingen voor kwaliteitsproblemen. Via mededelingenbladen/intranet worden studenten ook geïnformeerd over de uitkomsten van kwaliteitsonderzoek en voorgenomen acties.

Oordeel: goed

Het auditteam beoordeelt dit facet voor de drie opleidingsvarianten als goed omdat:

- de 2e Graads Lerarenopleiding de relevante partijen betreft bij de kwaliteitszorg;
- bestudering van de documentatie laat zien dat er sprake is van evaluaties die voor de kwaliteitszorg als relevant kunnen worden beschouwd;
- het management van de opleiding waar nodig actie onderneemt indien uit evaluaties blijkt dat bepaalde aspecten 'onder de maat' zijn.

SAMENVATTEND OORDEEL "INTERNE KWALITEITSZORG": VOLDOENDE

Het auditteam kwalificeert het onderwerp "Interne Kwaliteitszorg" van de opleiding als voldoende omdat:

- De opleiding en de hogeschool regelmatig evaluaties uitvoeren;
- Evaluaties, waar nodig, gevolgd worden door verbetermaatregelen;
- De opleiding relevante partijen betreft bij het handhaven van een zo goed mogelijk kwaliteitszorgsysteem.

Conform de "Beslisregels Accreditatie" zoals vastgelegd in het NVAO Accreditatiekader, kan een Onderwerp niet hoger scoren dan 'voldoende'. Het auditteam beoordeelt evenwel twee facetten van het onderwerp 'Interne kwaliteitszorg' als goed. Dit rechtvaardigt een kwalificatie 'goed' voor dit onderwerp. Reden voor het auditteam de kwalificatie 'goed' als extra aantekening aan het oordeel toe te voegen

Onderwerp 6: Resultaten

Dit onderwerp kent twee facetten: 1. gerealiseerd niveau; 2. onderwijsrendement.

Facet 6.1. Gerealiseerd Niveau

Criterion

Het facet 'Gerealiseerd Niveau' is beoordeeld aan de hand van het volgende NVAO-criterium:

- **Zijn de gerealiseerde eindkwalificaties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen in overeenstemming met de nagestreefde eindkwalificaties?**

Bevindingen

De 2e Graads Lerarenopleiding gaat systematisch na of het niveau van de afgestudeerden is afgestemd op het beoogde niveau in het domeinspecifieke werkveld. Dit gebeurt door evaluatie-onderzoek. De opleiding geeft aan dat men alumni-onderzoek verricht. Het auditteam heeft het document 'Conclusie alumni-onderzoek 2005' bestudeerd. Uit de inhoud van deze notitie blijkt dat de opleiding op basis van dit onderzoek voldoende beeld krijgt van de gerealiseerde- en de nagestreefde opleidingskwalificaties. Ter adstructie de volgende twee voorbeelden, afkomstig uit de documentatie:

"In de opleiding hanteren we zgn. opleidingscompetenties. We hebben oud-studenten gevraagd naar de relevantie ervan voor de beroepspraktijk. 15 van de 17 voorgelegde competenties wordt door de ruime meerderheid relevant of zeer relevant geacht. De competentie "De docent kan info- en communicatietechnieken gebruiken bij de inrichting van de leeromgeving en kan de relevantie van ICT aangeven vanuit een persoonlijke visie op het vak" vindt bijna de helft niet relevant. Als opleiding handhaven we deze competentie. Behalve in de eindtermen, staat de competentie ook in de SBL- bekwaamheden. Ook de competentie "De docent is in staat adequaat onderwijs te verzorgen aan leerlingen uit andere culturen" wordt door een derde irrelevant beoordeeld. Mogelijk dat deze vraag is opgevat als onderwijs aan volledig allochtone klassen. Als opleiding voelen we een opdracht en een verantwoordelijkheid om fors in te zetten op de multiculturele achtergrond van leerlingen.

Nagenoeg alle afgestudeerden vinden dat de opleiding hen voldoende tot goed heeft voorbereid op hun werk in het onderwijs. Allen vinden dat de opleiding hen voldoende tot goed heeft voorbereid op de huidige werkzaamheden. Een ruime meerderheid (80 %) geeft aan dat de moeilijkheidsgraad van de opleiding precies goed is. De meerderheid zegt dat de opleiding net zoveel tijd kostte als vooraf werd meegedeeld. Een derde geeft aan dat de opleiding meer tijd kostte. We realiseren ons dat bij trajecten op maat het lastig is de studieduur precies te bepalen: het blijven schattingen."

Oud-studenten geven in het alumnionderzoek aan dat de opleiding hen voldoende tot goed heeft voorbereid op het werken in het onderwijs en de huidige werkzaamheden. 80% van de studenten geeft aan de moeilijkheidsgraad precies goed te vinden. Ook geven de studenten in het alumnionderzoek aan te kunnen voldoen aan de eisen gesteld in de Dublin Descriptoren.

Ook werkgevers blijken tevreden te zijn over het gerealiseerd niveau: afgestudeerden beschikken over de juiste pedagogisch-didactische vaardigheden, vakinhoudelijk zijn zij voldoende op de hoogte. Het minst positief zijn werkgevers over de organisatorische- en planningsvaardigheden, een aspect waar de opleiding aandacht aan zal besteden, d.w.z. tijdens de opleiding zal er met meer nadruk aan de organisatorische- en planningsvaardigheden van studenten gewerkt worden.

Nagenoeg alle afgestudeerden hebben een vaste- of een tijdelijke aanstelling (in het laatste geval met perspectief op een vaste baan). Het gaat veelal om een aanstelling van 0.5 – 1.0 fte. Afgestudeerden geven hier aan dat de opleiding goed aansluit bij hun huidige functie. Afgestudeerden hebben al tijdens hun studie

een baan in het onderwijs van substantiële omvang. De perspectieven zijn goed. Zowel afgestudeerden als hun werkgever vinden dat de opleiding hen goed voorbereid heeft op hun functie.

De portfolio's, vakopdrachten en dossieropdrachten waar het auditteam zelf inzage in heeft gehad, zijn in hun probleemstelling actueel en van een zodanige diepgang en complexiteit dat voor het realiseren ervan de afgestudeerden beschikken over een gedegen en brede kennis en kunde op het terrein van het leraarschap van duidelijk HBO-niveau.

Oordeel: voldoende

Het auditteam beoordeelt dit facet voor de drie opleidingsvarianten als voldoende omdat:

- de 2e Graads Lerarenopleiding gebruik maakt van relevante bronnen, waaronder alumni en representanten van het werkveld, om informatie over het gerealiseerde (eind)niveau te verkrijgen;
- de informatie laat zien dat zowel de afgestudeerden als het werkveld het gerealiseerde niveau als voldoende beoordeelt in relatie tot de eisen die het stelt aan de competenties van een beginnend beroepsbeoefenaar;
- het auditteam heeft na bestudering van portfolio's, vakopdrachten en dossieropdrachten kunnen constateren dat het gerealiseerde niveau ook naar zijn oordeel voldoende is.

Facet 6.2. Onderwijsrendement

Criteria

Het facet 'Onderwijsrendement' is beoordeeld aan de hand van de volgende NVAO-criteria:

- **Zijn er, al dan niet in samenspraak met verwante opleidingen, streefcijfers geformuleerd in vergelijking met andere relevante opleidingen?**
- **Voldoet het onderwijsrendement aan deze streefcijfers?**

Bevindingen

Het auditteam heeft uit de documentatie en tijdens de audit gedetailleerd gegevens kunnen verzamelen die wat betreft het onderwijsrendement leiden tot het volgend beeld.

Instroom per jaar naar type deelnemer (aantallen)

Type deelnemer	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	Totaal
Student zij-instromer			12	11	19	42
Student overig	7	10	14	7	12	50
Minor	5	7	9	3	1	25
Cursist				2		2
Eindtotaal	12	17	35	23	32	119

De opleiding is in 2000-01 gestart met een groep van 12 deelnemers, met een geleidelijke groei naar 32 startende deelnemers ('instroom') in het studiejaar 2004-05.

Sinds 2002-03 vormen de zij-instromers een substantieel deel van het geheel, in 2004-05 zelfs een meerderheid van 59%. Ook van de 'student overig' in de voorafgaande jaren zou een deel zij-instromer zijn geweest, als die mogelijkheid zich toen al had voorgedaan, zo geeft de opleiding aan. De opleiding verwacht dat het aantal zij-instromers de komende jaren groot blijft, gezien de rol die de overheid toekent aan het zij-instroomtraject voor de onderwijs-arbeidsmarkt.

Totale instroom per collegejaar naar vakgebied (in absolute aantallen).

Type vak	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	Totaal
Zaakvakken maatschappij		2	2	5		9
Economie	10	2	6	3	8	29
Zaakvakken exact	1	8	8	5		22
Wiskunde			12	3	7	22
Techniek			1	2	5	8
Zorgvakken		5	4	4	2	15
Moderne vreemde taal	1		2	1	5	9
Nederlands					3	3
Beeldende vorming					2	2
Eindtotaal	12	17	35	23	32	119

Ingeschreven studenten per collegejaar (in absolute aantallen)

Type deelnemer	00-01	01-02	02-03	03-04	04-05	00-05
Student-zij-instroom			12	20	28	42
Student overig	7	15	28	32	31	50
Eindtotaal	7	15	40	52	59	92

In de periode 2000-01 tot en met 2004-05 zijn in totaal 92 deelnemers als student ingeschreven geweest aan de lerarenopleidingen van Hogeschool Hanzesteden, waarvan 42 als zij-instromer en 50 als student-overig.

Het aantal studenten dat in een collegejaar was ingeschreven is tussen 2000-01 en 2004-05 gegroeid van 7 in 2000-01 naar 59 in 2004-05. Deze groei is voor een groot deel te danken aan het gegeven dat de opleiding pas in 2000-01 is gestart.

Overwegingen van de opleiding bij het bepalen van de streefcijfers voor het afstudeerrendement van zij-instromers zijn de volgende:

- Studenten komen alleen in aanmerking voor het zij-instroomtraject als zij na een uitgebreid assessment – onder verantwoordelijkheid van de opleiding – geschikt zijn bevonden. De uitval zou dus minimaal moeten zijn en alleen mogen berusten op externe factoren die noch te maken hebben met de opleiding, noch met de geschiktheid van de student.
- De zij-instroomregeling houdt verder in dat degene twee jaar de tijd krijgt de volledige bevoegdheid (lees: het diploma) te behalen.

Als streefgetallen worden derhalve gekozen dat 90% van de zij-instromers het diploma behaalt en 80% daarin slaagt binnen 2 jaar. Alleen de resultaten van de 12 zij-instromers die gestart zijn voor juli 2003 kunnen met deze streefcijfers vergeleken worden, omdat zij in juli 2005 twee jaar ingeschreven zouden zijn geweest.

Inschrijfduur en diplomering zij-instromers

Inschrijfduur tot aan diplomering	Aantal	Percentage	Cumulatief
0,5 jaar	1	8%	8%
0,8 jaar	3	26%	33%
1,4 jaar	5	42%	75%
1,7 jaar	1	8%	83%
2,8 jaar	1	8%	92%
Nog studerend	1	8%	
Gestopt	0	0%	
Totaal	12	100%	

De gemiddelde studieduur van de 11 geslaagde studenten uit deze groep bedroeg 1,3 jaar.

Als streefcijfers voor de studenten die geen zij-instromer zijn, hanteert de opleiding de volgende cijfers: 50% van de studenten behaalt het diploma binnen 3 jaar; minder dan 25% stopt met de opleiding en als zij stoppen omdat deze niet bij hen past, doen zij dat binnen één jaar.

Alleen de resultaten van de 17 niet-zij-instromers die vóór juli 2002 zijn gestart kunnen met bovengenoemde streefcijfers vergeleken worden, omdat de overige nog geen 3 jaar ingeschreven zijn.

Inschrijfduur en diplomering niet-zij-instromers gestart voor juli 2002

Inschrijfduur tot aan diplomering	Aantal	Percentage	Cumulatief
1,7 jaar	1	6%	6%
2,8 jaar	4	24%	30%
3,8 jaar	3	17%	
4,3 jaar	1	6%	
Nog studerend	2	12%	
Gestopt	6	35%	
Totaal	17	100%	

De gemiddelde inschrijfduur van de 9 geslaagden uit deze groep was 3,2 jaar.

Inschrijfduur en uitval niet zij-instromers gestart voor juli 2002

Inschrijfduur tot aan uitval	Aantal	Redenen
<1 jaar	2	Beroep niet geschikt
	1	Verhuizing/emigratie
3,0 jaar	1	Werkgever accepteert onbevoegd lesgeven
	1	Docentenbaan stopte
4,0 jaar	1	Werkgever accepteert onbevoegd lesgeven
Totaal	6	

Conclusies:

- Aan het streefgetal dat binnen 3 jaar 50% het diploma heeft behaald, wordt niet voldaan; slechts 30% is daarin geslaagd binnen deze tijd. De opleiding benadert mensen nu consequenter, belt actief achter studenten met een 'sluimerende' inschrijving aan, om op de hoogte te zijn van hun plannen, te weten waarom de studievoortgang hapert en om ze te stimuleren. Zo is nu bekend van een aantal studenten dat ze de opleiding een tijdje op een laag pitje zetten wegens drukke werkzaamheden, en wanneer ze van plan zijn de draad weer op te pakken. Ook is nu bekend dat het probleem dikwijls zit in het vinden van een stageplaats c.q. het combineren van zo'n stage met de dagelijkse verplichtingen. De opleiding zoekt daarom mogelijkheden om deze studenten behulpzaam te zijn bij het vinden van parttime stageplaatsen of het solliciteren naar een betaalde baan als leraar.
- De uitval is hoger geweest dan 25%, namelijk 35%. De verwachting is dat de studenten die nog ingeschreven staan ook zullen afstuderen en dat de uitval dus niet hoger wordt dan 35%. Door de grotere nadruk in het overheidsbeleid op het tegengaan van onbevoegd leraarschap, is er kans aanwezig dat uitvallers alsnog hun opleiding gaan voltooien. Bovendien zal deze reden van uitval zich in de toekomst nauwelijks meer voordoen, aangezien onbevoegde leraren die nu met de opleiding starten dat vrijwel altijd doen als zij-instromer. De facilitering van dit traject door de overheid is gunstig, maar daar staat een scholingscontract tegenover waarin van vrijblijvendheid geen sprake meer is.

Oordeel: voldoende

Het auditteam beoordeelt dit facet als voldoende omdat:

- De opleiding het rendement zeer nauwkeurig bijhoudt en daardoor een goed beeld krijgt van de prestaties van studenten;

Hoewel niet alle rendementen in overeenstemming zijn met de streefcijfers, laat de 2e Graads Lerarenopleiding door middel van verbeterbeleid zien dat de opleiding er naar streeft om studenten de opleiding met succes te laten afronden. Daarnaast zijn er omstandigheden die leiden tot studiestaking of studieovertraging die buiten de invloedssfeer van de opleiding gelegen zijn.

SAMENVATTEND OORDEEL "RESULTATEN": VOLDOENDE

Het auditteam beoordeelt dit onderwerp voor de drie opleidingsvarianten als voldoende.

- het gerealiseerde niveau komt overeen met het niveau dat wordt nagestreefd.
- het auditteam beoordeelt het facet 'rendement' als voldoende.

3. SAMENVATTEND OORDEEL

3.1. Oordeelschema HBO bachelor 2e Graads Lerarenopleiding Hogeschool Hanzesteden

HBO BACHELOR 2e Graads Lerarenopleiding Voltijd, deeltijd, duaal		
Onderwerp / Facet	Oordeel	
1. Doelstellingen Opleiding		V
1.1. Domeinspecifieke Eisen	V	
1.2. Niveau Bachelor	V	
1.3. Oriëntatie HBO	V	
2. Programma		V
2.1. Eisen HBO	V	
2.2. Relatie tussen Doelstellingen en Inhoud Programma	V	
2.3. Samenhang Programma	V	
2.4. Studielast	V	
2.5. Instroom	G	
2.6. Duur	V	
2.7. Afstemming tussen Vormgeving en Inhoud	V	
2.8. Beoordeling en Toetsing	V	
3. Inzet van Personeel		V⁵
3.1. Eisen HBO	G	
3.2. Kwantiteit Personeel	V	
3.3. Kwaliteit Personeel	G	
4. Voorzieningen		V
4.1. Materiële Voorzieningen	V	
4.2. Studiebegeleiding	V	
5. Interne Kwaliteitszorg		V⁶
5.1. Evaluatie Resultaten	G	
5.2. Maatregelen tot Verbetering	V	
5.3. Betrekken van Medewerkers, Studenten, Alumni en Beroepenveld	G	
6. Resultaten		V
6.1. Gerealiseerd Niveau	V	
6.2. Onderwijsrendement	V	
Samenvattend oordeel		V

⁵ Extra aantekening: goed.

⁶ Extra aantekening: goed.

3.2. Integraal oordeel/ advies aan NVAO

Op basis van zijn bevindingen met betrekking tot alle in het NVAO-Accreditiekader vermelde onderwerpen en facetten, concludeert het auditteam dat de door de Hogeschool Hanzesteden in casu verzorgde voltijd-, deeltijd- en duale HBO bachelor opleiding 2e Graads Lerarenopleiding in aanmerking komt voor accreditatie door de NVAO.

3.2.1. Conform de "Beslisregels Accreditatie" zoals vastgelegd in het NVAO Accreditiekader, kan een Onderwerp niet hoger scoren dan 'voldoende'. Het auditteam beoordeelt evenwel:

- twee facetten van Onderwerp 3 ("Inzet van Personeel") en van Onderwerp 5 ("Interne Kwaliteitszorg") als goed, wat een kwalificatie 'goed' voor deze beide onderwerpen rechtvaardigt.

Reden voor het auditteam **de kwalificatie 'goed' als extra aantekening** toe te voegen aan zijn oordeel over de onderwerpen:

- (3) Inzet van Personeel;
- (5) Interne Kwaliteitszorg.

BIJLAGE I: Curricula Vitae en onafhankelijkheidsverklaringen auditoren

Prof. Dr. G.J. Westhoff

De heer Westhoff is als hoogleraar didactiek van de moderne talen, in het bijzonder de taalvaardigheid verbonden aan het IVLOS, Universiteit van Utrecht. In deze functie is hij lid van het onderzoeksinstituut UIL-OTS en lid van de onderzoeksschool ICO (Interuniversitair Centrum voor Onderwijs en Onderzoek), divisie 'Leren en instructie', coördinator van de themagroep "Domain-related Skills.

Het aandachtsveld van de heer Westhoff is "Instructional Design" met name op het gebied van de moderne vreemde talen (MVT). Het accent ligt op het bestuderen van mogelijkheden, leerprocessen te sturen door middel van leerinhouden en -taken.

Daarnaast is de heer Westhoff directeur van het NaB (Nationaal Bureau voor MVT). Het NaB is ingesteld door het ministerie van OCW en heeft tot taak nationaal het proces van beleidsontwikkeling en -implementatie op het gebied van vreemde-talen-onderwijs te faciliteren en te stimuleren. Tevens is hij medeoprichter en lid van het NOPTO (Nationaal Onderzoeksplatform voor TTO (Tweetalig Onderwijs)). Het NOPTO is een samenwerkingsverband van IVLOS en de vakgroep TTMB (Toegepaste Taalwetenschap, Methodologie en Bedrijfscommunicatie) van de KUN. Doel van deze organisatie is het coördineren en met elkaar in samenwerking (laten) uitvoeren van het onderzoek op het terrein van TTO.

J.B. van Haastregt(student auditor)

Anja is 3^e jaars studente HEBO aan de Haagse Hogeschool. Tevens heeft zij enkele maanden een studentuitwisselingsproject gedaan in het Verenigd Koninkrijk.

P.H.L. Hermans

Na zijn opleiding aan de Akademie voor Beeldende Vorming in Amersfoort is de heer Hermans in 1976 bij het Cito, Instituut voor Toetsontwikkeling gaan werken. Bij het Cito heeft de heer Hermans zich in eerste instantie bezig gehouden met het ontwerp en de ontwikkeling van centraal schriftelijke examens in de beeldende vakken Tekenen, Handenarbeid en Textiele Werkvormen voor Mavo, Havo en VWO.

Internationaal is de heer Hermans betrokken als consultant voor het Getty Center for Education in the Arts in Los Angeles, is hij betrokken geweest in de ontwikkeling van het Art Education Curriculum in Rochester NY, en is hij General Secretary of the International Society for Education through Art (InSEA, een Unesco NGO voor de kunst- en cultuureducatie).

Drs. W. Jellema

De heer Jellema is na het halen van zijn diploma lerarenopleiding Maatschappijleer in 1984 als leraar maatschappijleer aan de slag gegaan in het middelbaar onderwijs. Gelijktijdig is hij begonnen aan zijn doctoraal sociologie met specialisatie onderwijs aan de RUG. Na afronding van zijn doctoraal is de heer Jellema bij de SLO begonnen als onderwijskundige in voor het beroepsonderwijs en later als afdelingsmanager voor Voortgezet Onderwijs en Exameninstellingen. In 2004 is hij als Innovatiemanager Onderwijs bij de Scholengemeenschap Marianum begonnen.

Prof. Dr. M.J. de Vries

De heer De Vries is afgestudeerd in de Natuurkunde aan de Vrije Universiteit op het onderwerp "Probleem oplossen in het Natuurkunde onderwijs". In 1988 is hij gepromoveerd op het onderwerp "Technologie in het Natuurkunde onderwijs". De heer De Vries is als docent Natuurkunde en Wiskunde begonnen in het VO en heeft vervolgens als docent Natuurkunde, Wiskunde en Didactiek aan de Pedagogische Technische Hogeschool (PTH) in Eindhoven gewerkt. Na zijn promotie is de heer De Vries begonnen als hoofd van de afdeling Technologie Onderwijs aan de PTH en sinds 1990 is hij professor in de Filosofie en Methodologie in Technologie aan de TU Eindhoven.

Drs. R.M. (Robbert) Visscher MBA

studeerde Technische Cognitie Wetenschap en werkte voorheen als onderzoeker en projectleider bij KPN research. Als lid van de Ondernemingsraad van deze organisatie was hij onder andere betrokken bij enkele reorganisaties.

Na het afronden van zijn MBA Strategic Business heeft hij bij People-force, een consultancybureau op het gebied van informatie- en communicatie technologie, als consultant gewerkt en hield hij zich bezig met technische- en marketingvraagstukken. Robbert houdt zich bij Hobéon bezig met marktonderzoek, projectmanagement en kwaliteitsmanagement op het raakvlak van onderwijs en arbeid.

W.L.M. Blomen

Wienke is sinds 1976 actief in het hoger (beroep) onderwijs op het gebied van bestuur, strategie en organisatie. Van 1976 tot 1992 in diverse functies bij de HBO-Raad, waaronder die van hoofd van een van de adviesgroepen en plv. secretaris-directeur, en sinds 1992 als senior-adviseur en later directeur en mede-eigenaar van de Hobéon Groep BV. Sinds 1996 is hij tevens werkzaam in de certificering van bedrijven in de monumentenzorg, in het hoger onderwijs en in de sector kunst en cultuur.



Scheveningseweg 46
2517 KV Den Haag
T (070) 30 66 800
F (070) 30 66 870
I www.hobéon.nl
E info@hobéon.nl

Betreft audit door Hobéon Certificering BV van:
Hogeschool Hanzesteden

Betreffende de opleiding:
2° Graads Lerarenopleiding

Onafhankelijkheidsverklaring secretaris auditteam

De ondergetekende,

Naam : Broers

Voorletter(s): G.W.M.C.

Titel(s): drs.

Functie binnen het auditteam

: secretaris

verklaart in te stemmen met de gedragsregels zoals gesteld door Hobéon Certificering BV inzake het *onafhankelijk* auditen van scholen/opleidingen zoals deze zijn vastgelegd in het kwaliteitshandboek van Hobéon Certificering BV,

en

verklaart geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben, anders dan in het kader van de werkzaamheden als secretaris van het auditteam van de VBI, met de betrokken school/opleiding(en), tenminste gedurende vijf jaar voorafgaand aan de audit.

Getekend te 's-Gravenhage op 8 september 2005.

Handtekening

Betreft audit door Hobéon Certificering BV van:
Hogeschool Hanzesteden

Betreffende de opleiding:
2° Graads Lerarenopleiding

Onafhankelijkheidsverklaring voorzitter auditteam

De ondergetekende,

Naam : Blomen

Voorletter(s): W.L.M.

Functie binnen het auditteam

: voorzitter

verklaart in te stemmen met de gedragsregels zoals gesteld door Hobéon Certificering BV inzake het *onafhankelijk* auditen van scholen/opleidingen zoals deze zijn vastgelegd in het kwaliteitshandboek van Hobéon Certificering BV,

en

verklaart geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben, anders dan in het kader van de werkzaamheden als voorzitter van het auditteam van de VBI, met de betrokken school/opleiding(en), tenminste gedurende vijf jaar voorafgaand aan de audit.

Getekend te 's-Gravenhage op 8 september 2005.

Handtekening ...





Scheveningseweg 46
2517 KV Den Haag
T (070) 30 66 800
F (070) 30 66 870
I www.hobéon.nl
E info@hobéon.nl

Betreft audit door Hobéon Certificering BV van:
Hogeschool Hanzesteden

Betreffende de opleiding:
Lerarenopleidingen

Onafhankelijkheidsverklaring lid auditteam

De ondergetekende,

Naam : Hermans

Voorletters: P.H.L.

Adres

Titel(s):.....

Functie binnen het auditteam : lid

verklaart in te stemmen met de gedragsregels zoals gesteld door Hobéon Certificering BV inzake het *onafhankelijk* auditen van scholen/opleidingen zoals deze zijn vastgelegd in het kwaliteitshandboek van Hobéon Certificering BV,

en

verklaart geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben, anders dan in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditteam van de VBI, met de betrokken school/opleiding(en), tenminste gedurende vijf jaar voorafgaand aan de audit.

Getekend te *Weert*, op 6 oktober 2005

Handtekening 

Betreft audit door Hobéon Certificering BV van:
Hogeschool Hanzesteden

Betreffende de opleidingen:

- **2° graads lerarenopleidingen**

Onafhankelijkheidsverklaring lid auditteam

De ondergetekende,

Naam : Ter Wee Voorletter: E.
Woonachtig :  Titel: Ir.

Functie binnen het auditteam : lid

verklaart in te stemmen met de gedragsregels zoals gesteld door Hobéon Certificering BV inzake het *onafhankelijk* auditen van scholen/opleidingen zoals deze zijn vastgelegd in het kwaliteitshandboek van Hobéon Certificering BV,

en

verklaart geen zakelijke binding te hebben, anders dan in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditteam van de VBI, met de betrokken school/opleiding(en).

Getekend te Wageningen, op 6 oktober 2005

Handtekening





Scheveningseweg 46
2517 KV Den Haag
T (070) 30 66 800
F (070) 30 66 870
I www.hobeon.nl
E info@hobeon.nl

Betreft audit door Hobéon Certificering BV van:
Hogeschool Hanzesteden

Betreffende de opleiding:
Lerarenopleidingen

Onafhankelijkheidsverklaring lid auditteam

De ondergetekende,

Naam : Westhoff / Voorletter(s): G.J.
Adres : Titels: prof.dr.

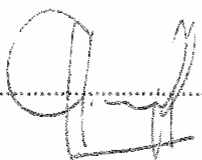
Functie binnen het auditteam : lid

verklaart in te stemmen met de gedragsregels zoals gesteld door Hobéon Certificering BV inzake het *onafhankelijk* auditeren van scholen/opleidingen zoals deze zijn vastgelegd in het kwaliteitshandboek van Hobéon Certificering BV,

en

verklaart geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben, anders dan in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditteam van de VBI, met de betrokken school/opleiding(en), tenminste gedurende vijf jaar voorafgaand aan de audit.

Getekend te Delft op 12 okt 2005

Handtekening 

Betreft audit door Hobéon Certificering BV van:
Hogeschool Hanzesteden

Betreffende de opleiding:
Lerarenopleiding

Onafhankelijkheidsverklaring lid auditteam

De ondergetekende,

Naam : Jellema
Privéadres :

Voorletters: W.
Titel: drs.
Geslacht: m/w

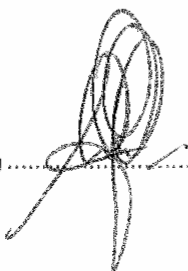
Functie binnen het auditteam : lid

verklaart in te stemmen met de gedragsregels zoals gesteld door Hobéon Certificering BV inzake het *onafhankelijk* auditen van scholen/opleidingen zoals deze zijn vastgelegd in het kwaliteitshandboek van Hobéon Certificering BV,

en

verklaart geen zakelijke noch persoonlijke binding te hebben, anders dan in het kader van de werkzaamheden als lid van het auditteam van de VBI, met de betrokken school/opleiding(en), tenminste gedurende vijf jaar voorafgaand aan de audit.

Getekend te Deventer op 9 september 2005

Handtekening 

BIJLAGE II: Programma Visitatie

7 oktober 2005

Tijd / lokaal	Gesprekspartner(s)	Auditoren	Onderwerpen, waarover gesproken kan worden
09.00-9.15		Auditteam *	Voorbespreking
09.15 – 09.30	Managementteam Bernadette Lohuis Luuck Sanders Jan Auwke Diepenhorst	Auditteam	Kennismaking Definitieve vaststelling programma
09.30 – 10.15	Managementteam Bernadette Lohuis Luuck Sanders Jan Auwke Diepenhorst	Auditteam	Beleid, strategisch Doelstellingen opleiding Marktpositie, instroom Organisatie Relatie beroepenveld Resultaten
10.15-11.00	Onderwijs opzet Docententeam: Geerle van der Wijk Han Markerink Luuck Sanders Peter Biesmans (stagebegeleider)	Wim Jellema Marc de Vries Peter Hermans Ger Broers	Onderwijsopzet en ontwikkelingen Beroepsprofiel en opleidings -profiel Eindkwalificaties Didactisch concept Onderwijsprogramma: - inhoudelijk, binnen- en buitenschools programma, rode draad, leerlijnen, gemaakte keuzes - samenhang - studielast en duur - beroepsgerichtheid - werkvormen - toetsing en beoordeling - relaties met beroepenveld - kwaliteitsborging / onderwijsevaluaties
10.15-11.00	Instroom, PR / voorlichting en externe contacten Bernadette Lohuis, Jan Auwke Diepenhorst Carel Vaneker	Wienke Blomen Erica ter Wee Anja van Haastregt	Aansluitingsbeleid & assessment Wervingsactiviteiten Informatievoorziening Communicatie

11:00-11:15		Auditteam	<i>Tussentijdse terugkoppeling</i>
11.15-12.00	Kwaliteitsbeleid Jan Auwke Diepenhorst Bernadette Lohuis	Wienke Blomen Marc de Vries Anja van Haastregt	Beleid Uitvoering PDCA Evaluatie en verbetering
11.15-12.00	Stage en afstuderen, gamma- vakken Geerle van der Wijk Carel Vaneker Luuck Sanders	Wim Jellema Peter Hermans Erica ter Wee Ger Broers	Stage- en praktijkbegeleiding Doelstellingen Aansluiting binnenschools en buitenschools Organisatie Begeleiding van studenten Behaalde eindniveau beoordeling
12:00-12:15		Auditteam	<i>Tussentijdse terugkoppeling</i>
12.15- 13.00	Stage en afstuderen, Beta vakken Peter Biesmans Carel Vaneker Luuck Sanders	Wim Jellema Marc de Vries Erica Ter Wee Ger Broers	Stage- en praktijkbegeleiding Doelstellingen Organisatie Aansluiting binnenschools en buitenschools Behaalde eindniveau beoordeling
12.15-13.00	Personeelsbeleid Bernadette Lohuis Jan Auwke Diepenhorst	Wienke Blomen Peter Hermans Anja van Haastregt	Kwantiteit personeel Kwaliteit personeel Relaties met werkveld Gesprekscyclus Deskundigheidsbevordering
13.00 – 13.45		<i>Auditteam</i>	<i>Lunch, interne terugkoppeling, verificatie</i>
13.15 – 13.45	Rondleiding voorzieningen Jan Auwke Diepenhorst Bernadette Lohuis	(Deel) Auditteam	Verificatie Voorzieningen
13.45-14.30	Studieloopbaanbegeleiding en communicatie intern Geerle van der Wijk Luuck Sanders Han Markerink	Wim Jellema Anja van Haastregt	Studieloopbaanbegeleiding informatievoorziening
13.45-14.30	Resultaten Bernadette Lohuis Jan Auwke Diepenhorst Carel Vaneker	Wienke Blomen Ger Broers	Niveau bepaling Onderwijsrendement

14.30-15.15	Examencommissie Luuck Sanders Han Markerink Geerle van der Wijk	Wim Jellema Ger Broers	Werking examencommissie Studieloopbaanbegeleiding Vrijstellingenbeleid Exitgesprekken / advisering Klachtenafhandeling Toetsbeleid
15.15 – 15.30		Deel-auditteam	Interne terugkoppeling, verificatie en bepaling 'pending issues' / verdieping en/of additionele gespreksonderwerpen
15.30 – 16.00	Documentenanalyse	Deel-auditteam	Nader te bepalen
15.30 – 16.00	Nader te bepalen gesprekspartners	Deel-auditteam	Vrije ruimte voor verdieping en/of additionele gespreksonderwerpen
16.00 – 17.00		Deel-auditteam	Intern overleg en bepaling voorlopige beoordeling
17.00 – 17.30	Alle gesprekspartners & genodigden	Deel-auditteam	Voorlopige terugkoppeling

12 oktober 2005

19.00-19.45	Stage en afstuderen alfa-vakgebieden Bernadette Lohuis Luuck Sanders Carel Vaneker (onder voorbehoud)	Gerard Westhoff Anja van Haastregt Robbert Visscher	Doelstellingen Organisatie Aansluiting binnenschools en buitenschools Begeleiding van studenten Behaalde eindniveau beoordeling
19.45-20.45	Studenten Anton Wetenweerde Annemijn ter Beek Duygu Ercelinc-Isik Ria Kelderman Mirjam Lubbers Mirjam Bakker Stephan van Gool Stephan Poppe Ramon Wielens Rita Piras Ruth de Maa Arend Wissink Wout Ensink	Gerard Westhoff Anja van Haastregt Robbert Visscher	Curriculumaspecten (o.a. samenhang, werkvormen, planning) Toetsing en beoordeling Studie(loopbaan)begeleiding Studeerbaarheid, studielast Voorzieningen Betrokkenheid kwaliteitsbeleid Overige opmerkingen
20:45-21:00		Auditteam	Interne koppeling en Afsluiting